

Gospodinske šole gradijo temelje

Ob zaključni prireditvi gospodinske šole v Št. Rupertu je slavnostni govornik g. Vinko Zaletel med drugim podal sledeče misli:

Prav dušni pastirji imamo največjo priložnost spoznavati družine in življenje v fari. Spoznavamo srečne in nesrečne družine, vidimo veselje in žalost, pamet in neumnost. Vidimo tudi, koliko neprijetnega, težkega in nesrečnega so ljudje sami krivi, če ne gradijo temeljev za družinsko in socialno življenje.

Na primer: fant in dekle se rada imata. Prav. Toda večkrat ljubezen tako zagori, da vso pamet prismoči. Ljubezen je slepa, ne vidi nobenih napak, življenjskih problemov, bodočnosti. Ko pa mogočni ogenj ugasne, ostane kruta življenjska resničnost z vsemi problemi. Od same lepote in ljubezni se ne da živeti; in če se živi, je vprašanje, kako se živi. Dostokrat velja pregovor: ljubezen gre skozi želodec. Dobra kuharica, gospodinja si že s tem ohranja in povečuje ljubezen. Že zaradi tega je potrebna gospodinska šola.

Ali: mladina, zlasti pa dekle hoče od doma v svet, tja, kjer je dober zaslužek, kjer bo prosta, brez domačega nadzorstva, kjer si lahko privoščijo življenje, veselo mladost. V goljufigi svet gre popolnoma nepripravljena, neizkušena. Kjer je edino merilo vsega denar, dober zaslužek, zanj proda svojo poštenost, svojo vero, narodnost in prepozno pride spoznanje, razočaranje, solze. Dekle je velikokrat izgubljena za dom, za svoj narod in za Cerkev. V tujini se izgubi. Poznam slučaje, ko je dekle v tujini izgubila tudi svoje življenje v pomladi življenja. To so tragedije, da bi lahko romane pisal.

Pri mladih marsikaj opravičimo, so pač mladi, neizkušeni, ne poznajo sveta. Toda hudo je, če so starši zaslepljeni, če oni odpovedo, če tudi oni pustijo radi »dobrega zaslužka« otroka nepripravljenega v svet, če tudi oni hočejo otroka čimprej spraviti »h kruhu« ali pa čimprej spraviti v zakon, da so te skrbi rešeni: ne poskrbijo pa, da bi otroke pripravili na nevarnosti, da bi jim dali trdno podlago za vse življenje. Če se jim škoda zdi tisto malo denarja za gospodinske šole, potem so oni krivi življenjskih katastrof svojih otrok.

Da vi, dragi gostje, drugače mislite, je dokaz, ker ste ali boste svoje hčerke poslali v gospodinsko šolo šolskih sester. Saj ne gre le za to, da se nauči kuhati in šivati, tega se lahko marsikje drugje nauči, ampak da se nauči veliko za bodoči poklic matere in gospodinje, za vzgojo otrok, kar je gotovo ena največjih, pa tudi najtežjih nalog. Gre za to, da dekle zna gledati vsa vprašanja življenja v luči vere. Ne gre le za njeno pamet, ampak za srce, da bo dobra, plemenita, požrtvovalna, socialno čuteča. Da se nauči ljubiti domačo zemljo, iz katere je vzrasla, svoj materin jezik — o kolika dobrota, lepota, bogastvo je v njem! Saj čutite, kako bi se vam otrok s tujo govorico odtujil, odmaknil; kako vas boli, če bi vaš otrok ne znal ali ne hotel besede ateja in mame. Tukaj vzljubi našo prelepo narodno pesem, o saj dekle mora peti iz veselega mladostnega srca.

Glejte, to je bogastvo, ki se ne da poplačati z nobenim denarjem, to je najboljša dota, ki jo lahko daste svojim dečvam. Denar se zapravi, izgubi, ga kdo ukrade, toda to, kar si tukaj pridobi dekle, ostane za vse življenje. Zato je gospodinska šola najboljše naloženo kapital, ki prinaša največ obresti. To je tudi najboljša varnost, da ne pride potem do življenjskih polomov, in

Mogočen praznik v Št. Jakobu

Na materinski dan popoldne smo se rojaki zbrali v Št. Jakobu v Rožu k zaključku gospodinske šole šolskih sester. Prijazno vabilo sester in gojenk k razstavam in prireditvi je naletelo na izredno dober odziv. Med šolo v Št. Petru in farno dvorano v Št. Jakobu se je razvilo pravo romanje. Pa se je tudi izplačalo! Že razstava sama je bila paša za oko in okus.

V treh velikih učilnicah so bili razstavljeni izdelki spretnih dekliških rok. Dekleta so kar tekmovala med seboj v pridnosti. Vsaka je hotela čim več sečiti: zase, za domače, za olepšavo doma. Tako so nastale prave umetnine v vezenju. Lično izgotovljene obleke so pričale o dobrem okusu sester učiteljic in učenk. Mnogi obiskovalci pa so se posebno zanimali za proizvode kuhinje. Ti dve razstavi sta že dali najlepše spričevalo šoli in učenkam. Vsakdo si je mislil: dekleta, ki so šla skoz to šolo, bodo dobre gospodinje.

Nabito polna je bila farna dvorana pri prireditvi. Prav zanimalo nas je, kako se bodo dekleta na odru odrezala, v koliko so zmožna kulturno vplivati na svoje okolje. Bili smo zares prijetno presenečeni. Od točke do točke smo bili bolj navdušeni nad nastopom gojenk. Okusno opremljena, obsežna farna dvorana je nudila prireditvi pravi okvir, ob dobri akustiki in nemoteni od zunanjega ropota smo zbrano sledili dogodkom na odru.

Najprej sta brhki dečli v ličnih nošah pogumno izpovedali dobrodošlico in obljubo, ki je izzvenela v geslo:

Veliko nas je Zala naučila:
Nje vera živa tudi nas v življenju bo krepila —
življenje naše k Bogu bo vodila!
Ne danes le

in jutri še:

obljuba ta velja za čase vse!

V pozdrav je dekliški zbor zapel zdravico — napitnico vsem stanovom.

Na pravo struno je ubral slavnostni govornik gospod župnik Avguštin Čebul. Svoje misli je navezal na materinski dan in nam predložil, naj bi ta dan proslavljali tudi sestre vzgojiteljice — duhovne matere. Izpovedal jim je zahvalo za vse njihovo nesebično, neplačano dolgoletno delo, za skrb in ljubezen do naše dekliške mladine. Sestre izobrazujejo in vzgajajo vzorne neveste, žene in matere. Za srečo družin ni dosti le zunanja lepota, še več je vredna kvaliteta srca in duše. Dekleta se v gospodinski šoli vzgajajo v notranje dobrohotna bitja, to je njihova največja odlika. Kot božji otrok bo taka bodoča žena in mati nosila odgovornost za kakovost svoje družine. Govornik nam je predložil tudi težave in skrbi, ki jih imajo sestre z zidavo nove telovadnice, kuhinje in kopalnice. Potrkal je na srca dobrotnikov, naj bi po svojih močeh prispevali in majčkeno skrbi preložili na svoje rame.

Veselo dekliško rajanje je s harmoniko spremljal nato gimnazijec Franc Obilčnik. Tudi v odmoru je skrbel za dobro voljo.

Radovedni smo bili na igro. Tudi ta je nastala pod samostansko streho, njena avtorica je s. Salvatora.

Življenjska zgodba je igra »Po žrtvi do zmage«. Slične drame se v resnici vsak dan ponavljajo. Na odru pa nismo videli le, kako se je razbila sreča mlade družine. Videli smo tudi, kako se je žena žrtvovala za moža, kako je kot bolniška sestra stregla svoji nasprotnici in ji s skrbno nego pripomogla do zdravja. Za svojo žrtev je bila poplačana tako, da se je mož vrnil k njej.

KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA VABI NA IGRO

Miklova Zala

ki jo uprizori Slovensko prosvetno društvo „ROŽ“ na binkoštno nedeljo, dne 14. maja, ob 19. uri zvečer v farni dvorani v Št. Jakobu v Rožu.

Igro ponovijo na binkoštni ponedeljek, dne 15. maja ob 14. uri popoldne.

Vstopnice dobite v predprodaji pri Krščanski kulturni zvezi v Celovcu, Viktringer Ring 26.

največja gotovost, da se vaše življenje, vaša vernost, vaša zvestoba, vaša beseda nadaljuje v vaših otrocih in potom njih v bodočih družinah, da narod še ne bo umrl.

Hvala Bogu, da imamo mi take šole, za katere nas mnogi zavidajo, da imamo sestre, ki se žrtvujejo za izobrazbo in vzgojo naše mladine. Njihovo delo se ne da poplačati z denarjem, ampak ga more poplačati le Bog.

V Vogrčah je pred leti umrla Ljudmila Miklin, p. d. Šulova teta. Bila je kmalu po ustanovitvi tukaj v Št. Rupertu v gospodinski šoli. Večkrat je rekla: »Vse življenje sem hvaležna šolskim sestram, da sem

bila v njihovi gospodinski šoli«. Bila je znana kot izvrstna gospodinja in sijajna kuharica, pa tudi kot narodno čuteča in kulturno delavna. 50 let je uživala sadove gospodinske šole. Kakšen kapital si je torej tedaj vložila! Še dva dni pred smrtjo je ponovila: »Do smrti sem hvaležna, da sem bila v gospodinski šoli. Povejte to še drugim!«

»Želim vam,« je dejal g. Vinko Zaletel, »da bi vse dečle in matere doživele enako veselo zavest, srečo in hvaležnost sestram, svojemu narodu, iz katerega ste izšle ve in sestre, in pa Bogu, viru vsega lepega in dobrega!«

Prav doživeto in prepričljivo so dekleta nastopila v svojih vlogah. Imeli smo vtis, da je resnica, kar smo zasledovali na odru. Veliko dobrih igravskih talentov je bilo med letošnjimi gojenkami.

Kot drobne rožice, kot veseli ptički, kot topli sončni žarki so bili otroci otroškega vrta, ki so materam za njih praznik povedali deklamacije, zarajali in zapeli. Naravnost ganil je prizor »Težak račun«.

Dekliški delavnik v pesmi in sliki so imenovali nastop pevk v nošah. Gospod župnik Maksej Mihor je vzorno naštudiral vrsto pesmi Milke Hartmanove. Najprej smo slišali jutranjo pesem, potem smo spremljali dekleta na delo, k zabavi tja do večera vse s pesmijo. Pestra slika na odru se je spreminjala. Lepo je bilo poslušati in gledati lepoto na odru.

Zadnja točka je bil kuplet kuharice. Z belimi predpasniki, kuhinjskimi čepicami, kuhalicami in lončki so dekleta rajala in pela ter nam izvabila smeh ob smešno-resni vsebini. Nato je sledila še beseda zahvale in priznanja.

Sestram in gojenkam čestitamo k velikemu uspehu. Njih delo je občudovalo na dveh prireditvah nad 1000 Slovencev. Tudi to je dokaz, kako spoštuje in ceni narod prizadevanja šolskih sester. Bog jih živi!

Dr. Klaus potrebuje počitek

Zvezni kancler dr. Josef Klaus potrebuje najmanj teden dni dopusta. To je bil nujen nasvet njegovega domačega zdravnika, univerzitetnega prof. dr. Fritza Kaindla.

Sporazum med ZDA, Anglijo in vzhodno Nemčijo

Vlada Združenih držav Amerike je javila, da namerava umakniti 35 tisoč vojakov in štiri skupine letal iz Zahodne Nemčije. Zunanje ministrstvo je dodalo, da so to sklenili po številnih posvetovanjih, ki so se začela lanskega oktobra med predstavniki Združenih držav Amerike, Velike Britanije in Zahodne Nemčije, kar so pozneje predložili svetu ministrov NATO (Organizacija severnoatlantskega pakta) v Parizu. Sporočilo dodaja, da je ta načrt sestavni del splošnega načrta za zmanjšanje primanjkljaja ameriške plačilne bilance. Vojaki, ki jih bodo umaknili iz Zahodne Nemčije, bodo še dalje na razpolago NATO.

Istočasno so javili, da bo Velika Britanija umaknila iz Zahodne Nemčije pet tisoč mož in eno letalsko skupino.

Umik ameriških čet se bo verjetno končal sredi leta 1968. Te oborožene sile se bodo vrstile v Združene države Amerike, toda bodo vedno pripravljene, da se bodo lahko vsak hip vrstile v Nemčijo. Te sile pa se bodo skupno vrstile enkrat na leto v Nemčijo za vežbanje.

Združene države Amerike bodo umaknile poleg 35.000 vojakov tudi njihove družine, skupno drugih 33.000 oseb. Kakor rečeno, bo Velika Britanija umaknila 5000 vojakov od skupnih 51.000, ki jih ima v Zahodni Nemčiji.

Na Kitajskem krvavi boji

Po poročilih japonskih listov, so na Kitajskem ponovno oživel krvavi spopadi med somišljeniki in nasprotniki kitajskega partijskega vodje Mao Ce Tunga. Moskovski radio je javil, da so v tork v pokrajinah Sečuana, Hoana in Sinkiang nepričakovano izbruhnili težki boji, pri katerih je bilo na stotine pripadnikov Mao Ce Tunga ubitih in ranjenih.

Radio Peking je ta poročila potrdil, hkrati pa javil, da bodo vsi, ki so zakrivali streljanje na ljudske množice in umore, poklicani pred sodišče.

Politični teden

Po svetu . . .

KANCLER KLAUS NA MADŽARSKEM

Zvezni kancler dr. Josef Klaus, zunanji minister dr. Lujo Tončič Sorinj in njihovo spremstvo so bili pretekli teden od torika, 2. do petka, 5. maja na uradnem obisku v Budimpešti. Na zahodnem kolodvoru je avstrijsko vladno zastopstvo pozdravila častna četa. Po prihodu v madžarsko glavno mesto je kancler opravil najprej predvidene vljudnostne obiske pri predsedniku prezidialnega sveta Losonciju, pri premieru Focku in pri predsedniku parlamenta Kallaiu. Zunanji minister dr. Tončič je pa obiskal svojega ogrskega tovariša Janoša Petra.

Zvečer istega dne si je avstrijsko zastopstvo ogledalo v budimpeštanski Operi predstavo »Čarobna piščal«, opero W. A. Mozarta.

V sredo (3. 5.) je dr. Klaus položil venec k spomeniku herojev, nato je prisostvoval delovni seji parlamenta, dalje je obiskal prvega tajnika partije Janoša Kadarja in pa Donavsko komisijo. V sredo popoldne je imel kancler predavanje v Akademiji znanosti in umetnosti. Dan pa je zaključil sprejem madžarske vlade v parlamentu.

Uradni pogovori so se začeli v sredo ter se končali v petek, 5. maja.

Dr. Klaus zadovoljen z obiskom na Madžarskem

Na zaključni tiskovni konferenci v Budimpešti je kancler izjavil, da je »močno zadovoljen z doseženimi uspehi«. Dr. Klaus je poročal, da je madžarski ministrski predsednik Fock sprejel njegovo povabilo, naj obišče Avstrijo. V ostalem je kancler priznal, da je »resnično vesel«, ker je našel v tem plemenitem, ponosnem in sposobnem narodu razumevanje in prijateljstvo do Avstrije.

Bistveni uspehi skupnih pogovorov so bili:

1. Madžarska vlada, tako se glasi v sporočilu, je pripravljena nadaljevati z deli, ki bi imela za smoter mirnim potom ustvariti položaj na državni meji. Avstrijsko vladno zastopstvo meni, da je dobilo gotova zagotovila, da bo Madžarska odstranila minska polja na meji med obema državama. To pa še ne pomeni popolne tehnične odstranitve, marveč le kultiviranje le-tega, ki naj bi v bodoče izključila slabe posledice.

Zvezni kancler je razložil k temu neko vprašanje vzhodnonemškega novinarja: »Avstrija je močno zainteresirana, da se odstranijo vse ločnice, zidovi in zavesa med mejami.«

2. Podvzeti je treba vse korake, da bi razširili avstrijsko-madžarsko trgovinsko izmenjavo. Na temelju letos sklenjene trgovinske pogodbe znaša trgovinski obseg samo 2 odstotka nasproti 9 odstotkom pred 40 leti. Obe strani se bosta zato prizadevali, da bi količinsko razširili blagovno izmenjavo.

Govorili so tudi o izgledih za pojačitev gospodarskega in industrijskega sodelovanja, prav tako o večjih, tačas še nerešenih načrtih, kot n. pr. dobave za gradnjo madžarskega telefonskega in brzojavnega omrežja in o ožjem sodelovanju na področju evropske preskrbe z električno energijo. Dvustransko blagovno izmenjavo naj bi razširili na mnogostransko raven v okviru Donavske komisije. V tej zvezi je kancler hvalil Donavsko komisijo kot »plodno ustanovo«, v kateri sta se Avstrija in Madžarska že od začetka dobro razumeli in dopolnjevali.

Stalna komisija za sodelovanje

● Konkretno so govorili o možnostih bodočega olajšanja prometa v obeh smereh, da bi tako razširili tujski promet in zboljšali odnose v prometu vobče. Tu so mislili predvsem na ustanovitev dodatne obmejne postaje.

Zunanji minister dr. Tončič je razložil, da o vizumskih olajšavah trenutno še niso nič konkretnega odločili, ker mora Ogrska še prej ustvariti gotove predpogoje in podvzeti potrebne ukrepe.

● Sklenili so, da bodo ustanovili stalno komisijo, ki naj bi obravnavala vprašanje

sodelovanja obeh držav in izdelala predloge za rešitev obstoječih problemov.

● Na široko pa so razpravljali o dogovorih in načrtih na kulturnem poprišču. Tako naj bi dobil že na Dunaju obstoječi madžarski kulturni inštitut avstrijski nasprotok v Budimpešti. Izgleda, da so našli tudi primeren prostor za gradnjo istega. Poleg tega bodo razširili kulturno izmenjavo, sodelovanje na tehnično-znanstvenem področju, izdajali bodo skupno založniška dela (n. pr. zbirka avstrijsko-madžarskih protokolov ministrskih svetov od leta 1867 do 1914).

Ob tej priliki je vodja odseka za kulturne odnose s tujino, poslanik dr. Karasek povabil svojega madžarskega kolega dr. Endra Rosta, da bi na Dunaju nadaljevali pogovore.

● Pogodbo o premoženju, ki je bila že pred dvema letoma podpisana in se je zavlekla zaradi notranjeavstrijskih razlogov — različna mnenja o državnem razdelitvenem zakonu za prizadete — bi po mnenju dr. Klause rešili še do letošnjega poletja.

● Nadaljnje pogodbe, kot n. pr. pogodbo o pravni pomoči bi sprejeli v doglednem času.

Zvezni kancler je označil na tiskovni konferenci svoje pogovore s tajnikom partije Kadarjem in škofom Brezanczyjem kot čisto vljudnostne obiske. To odgovarja tradiciji, da avstrijski zvezni kancler ob uradnih obiskih v tujih državah obišče tudi cerkvene dostojanstvenike.

Na tiskovni konferenci je padlo tudi vprašanje, če Avstrija razmerje do EWG (Evropska gospodarska skupnost) sedaj, ko pozna pomisleke vzhodnih držav, bolj upošteva, je dr. Klaus odvrnil, da je Avstrija pri pogajanjih za sklenitev pogodbe z EWG zmerom poudarjala čisto gospodarske cilje, in zato že od začetka najavila pridržke glede njene nevtralnosti. Ko so bila pogajanja šele v teku, niso bili politični pridržki še tako v ospredju kot prav sedaj, ko gredo pogajanja v Bruslju skoraj že h koncu.

Na vprašanje, kakšno stališče zavzema Avstrija do ustanavljanja skrajno desničarskih strank na njenem ozemlju, je zvezni kancler ugotovil, da se Avstrija priznava k pojmovanju zahodne demokracije, ker zavzema svoboda mišljenja in svoboda ustanavljanja političnih združenj v katalogu svobodnih pravic posebnosti. To pa ne pomeni, da bi trpelo ustanavljanje strank, ki so si vzele za cilj odstraniti prav ta sistem.

Dr. Klaus je na kraju dejal, da bo njegov naslednji cilj veljal obisku Romunije, mogoče še pred poletjem.

Svobodna izmenjava misli

Po tiskovni konferenci je priredil ministrski predsednik Fock v rezidenci na Svoboni gori avstrijskim gostom svečano kosilo. V svoji napitnici je kancler med drugim izjavil tudi tole: »Pri naši izmenjavi misli nismo imeli nobenih omejitev, dnevnega reda, lotili smo se tudi najbolj kočljivih vprašanj in smo o teh razpravljali in duvanja... Nujno je namreč, da zasleduje

. . . in pri nas v Avstriji

TELEVIZIJSKI DIREKTOR PREDLOŽIL PROGRAM ZA MAJ IN JUNIJ BACHER IN DR. ZILK NAPOVEDALA NOV TELEVIZIJSKI PROGRAM

Izvelečke televizijskega programa za maj in junij, ki ga je sestavil novi vodja dr. Helmut Zilk, so pred kratkim predložili javnosti v prisotnosti glavnega upravnika Avstrijske radijske družbe Gerda Bacherja, a je pri tem naprej naglasil, da je le gost pri objavi programa, je pa kasneje podal živahno izjavo o sedanjem in prihodnjem televizijskem dogajanju. Za preteklost je imel glavni upravitelj le sočutne besede.

Osebnih sprememb dosedanjega radijskega moštva za enkrat še ne bo, kajti — v ostalem je glavni upravitelj v okrožnici označil, da hoče, da ga njegovi nastavljenici nazivajo samo z g. Bacher — najprej mora biti v hiši vse na red. Šele potem lahko ogredje s sposobnimi delavci pokličemo v življenje. Ne pa obratno, da imamo sprva ljudi, za katere iščemo namestitve. Seveda je zato stvar še najmanj pol leta čas.

Toda poleg graje je imel glavni uprav-

nik tudi besede hvale: »Presenečen sem nad dejstvom, koliko ljudi pri radiju je pravzaprav boljših, kot sem menil. Vidim, da je volje dovolj. Pod sedanjim sistemom so nekateri nameščenci šele razcveteli, to je: pokazali so svoje sposobnosti in delajo danes čisto drugače kot doslej.« In je pri tem navedel primer, da je mimo doba, ko je tiskovni vodja nekega strankinega funkcionarja določeval vprašanja in ne televizijski novinar.

Gerd Bacher je v tej zvezi govoril tudi o glavnem uredniku televizije Alfonsu Dalmi: »Naravno je, da sem izbral za to mesto nekoga, na katerega se lahko zanesem. Uspeh ali neuspeh je odvisen od sposobnosti mojih sodelavcev, odgovoren za vse pa sem končno le jaz sam. Njegova funkcija je do zadnje pičice posnetek angleške BBC, televizijske postaje, ki je pač v političnem oziru najbolj izkušena.«

Televizijski direktor dr. Helmut Zilk pa je najavil v maju in juniju več televizijskih iger, ki bodo skoraj vse nemških avtorjev ter od junija dalje izboljšanje popoldan-

EVROPSKO ZDRUŽENJE ZA SVOBODNO TRGOVINO ZA EN SAM EVROPSKI TRG

Pretekli teden se je v Londonu sestel svet ministrov EFTA (Evropsko združenje za svobodno trgovino). Uradno sporočilo o sestanku pravi, da je sestanek pokazal potrebo splošne diskusije med ministri o prihodnosti evropskega strnjavanja, kakor kažejo sedaj, ko je britanska vlada lahko razčlenila pogovore, ki so jih njeni predstavniki imeli v prestolnicah šestih držav skupnosti, in še preden se sprejme dokončni zaključek.

Sporočilo dodaja, da želijo vlade držav Evropskega združenja za svobodno trgovino ustanoviti eno samo evropsko tržišče. Mnenja so, da če bi britanska vlada iskala tesnejše odnose z Evropsko gospodarsko skupnostjo, bi ta sklep odprl nove možnosti za rešitev vprašanja evropskega gospodarskega strnjavanja, pri katerem želijo sodelovati.

Dokument pravi, da članice Evropskega združenja za svobodno trgovino poudarjajo, da želijo ohraniti že ustanovljeni svobodni trg. Če bodo Velika Britanija in druge države EFTA zahtevale sprejem v Evropsko gospodarsko skupnost, ne bo mogoč biti proces (postopek) pogajanj in odobritve sporazumov kratek. Poleg tega zahtevajo države EFTA, naj se dovolijo zadostna prehodna razdobja, če bi družabnice Evropskega združenja za svobodno trgovino imele priložnost zaključiti pogajanja in skleniti sporazume; to pa zaradi tega, da se prepreči zmeda v evropskih trgovinskih tokovih. Sporočilo dodaja, da se ministri strinjajo o potrebi ohranitve tesnih in stalnih posvetovanj o vseh platih prihodnjega evropskega ustroja.

Na tiskovni konferenci je švedski predstavnik Lange izjavil, da je popolnoma zadovoljen z rezultatom današnjega sestanka. Dejal je, da, če je bil v času, ko je bilo ustanovljeno Evropsko združenje za svobodno trgovino, razlog za njeno ustanovitev, so se razmere danes zelo spremenile, in je pozitiven vsak korak k integraciji (povezovanju) njenih držav s skupnim evropskim tržiščem.

Na vprašanje, naj pove svoje mnenje o tistem delu poročila, ki govori, da vstop Velike Britanije ali kake druge države EFTA (Evropskega združenja za svobodno trgovino) v skupno tržišče ne sme napraviti zmede v sedanjih tokovih evropske trgovine, je Lange odgovoril: »Ker ni moč misliti, da bo Evropska gospodarska skupnost (EWG = EGS) začela pogajanja z vsemi sedmimi državami EFTA (teh sedem držav je: Avstrija, Švica, Portugalska, Danska, Švedska, Finska in Velika Britanija) istočasno, je logično zahtevati od prvih, ki jim bo uspelo vstopiti v Evropsko gospodarsko skupnost, naj ne oškodujejo tistih, ki še čakajo, da bodo lahko vstopili.«

SLOVENC

doma in po svetu

Pet Slovencev razstavlja v Švici

V Galerie Walcherturn v Zürichu so pred kratkim odprli razstavo petih mlajših slovenskih umetnikov. Svoja dela prikazujejo Jože Horvat-Jaki, Andrej Jemec, Vladimir Makuc, Bogdan Meško in Drago Tršar. Razstavo bodo po vsej verjetnosti preselili še v Gens in nekatera druga švicarska mesta.

Nekaj novic iz Združenih držav Amerike

Po tragični smrti (življenje izgubil v prometni nesreči v New Yorku — (naš list je o tem že pisal) župnika dr. Farkaša je bil imenovan za njegovega naslednika Alojz Hripček, ki je že pred časom pomagal na fari Sv. Križa v Bridgeportu.

Pri župniji sv. Vida v Clevelandu je bil upokojen župnik Matija Jager, ki je lansko leto obhajal zlato mašo. Na njegovo mesto je bil imenovan g. Tomc, sin staronaseljenske slovenske družine, ki je nedavno prevzel faro.

Smrt glavarja dr. Maršiča. Pred kratkim je umrl v Clevelandu okrajni glavar dr. Franjo Maršič. Dožakal je starost 80 let. Znan je bil zlasti kot okrajni glavar za ljubljansko okolico. Spadal je med najboljše slovenske politično upravne uradnike.

Lep zakonski jubilej

Te dni sta slavila na Primorskem 60-letnico poroke 87-letni Jože Hlede in 84-letna Emilija Prešeren, por. Hlede.

Slavljenca sta bila rojena na Goriškem, prvi v št. Mavru, žena Emilija pa v Krombergu, toda že kmalu po prvi svetovni vojni sta se preselila v Trst. Po drugi svetovni vojni sta se naselila v Novi Gorici. Oba se še danes zanimata za vse, kar se v svetu dogaja.

Folklorni ansambel »Tine Rožanc« v Italiji

Na velikem furlanskem vinskem sejmu v Casarsu v Italiji je sodeloval letos tudi ljubljanski folklorni ansambel »Tine Rožanc«. Sejem je trajal tri dni, na zaključni prireditvi pa so nastopili člani »Tine Rožanc« skupaj z italijansko folklorno skupino iz Padove. Občinstvo je navdušeno sprejelo izvajanja slovenske skupine, ki je k sporedu slovenskih ljudskih plesov dodala tudi nekaj točk folklorne ostalih jugoslovanskih narodov. Prireditve je imela tudi precejšen turistični pomen. Po uspešnem gostovanju na Nizozemskem so ljubljanski plesalci že drugič v tem letu opravili uspešno turistično propagando, saj s svojim pestrim sporedom ustvarjajo med občinstvom vedno zelo živo zanimanje za slovensko in jugoslovansko ljudsko bogastvo in naravne lepote dežele.

Jože Rihar predava v Zagrebu o čebelarstvu

Na povabilo agronomске fakultete univerze v Zagrebu je pretekli teden začel tu predavati o čebelarstvu dr. ing. Jože Rihar, predstojnik zavoda za čebelarstvo v Ljubljani.

skega programa. »Predvsem pa bomo pospeševali dobre kratke igre in zabavne oddaje, kajti gledalec televizije si želi, sprostitve in zabave, ko pride z dela domov. Popoldanski program mora biti prav tako kakovosten kot glavni program,« kar je glavnemu upravniku dalo povod za opazko: »Predhodniki so menili, da je tukaj Španija, kjer ob pol desetih ponoči večerjajo in gredo šele po polnoči spat.«

Oddaja »Kristjan v času« bo od junija dalje preložena na čas ob 22.20, zato pa bo trajala samo pet minut. Kot je dr. Zilk dejal, so to spremembo pozdravili tudi cerkveni krogi. Ukinili pa bodo še ta mesec televizijsko oddajo »Trg ob koncu tedna« in »Z besedo in dejanjem«. Ni pa izključeno, da bo prišla oddaja »Trg ob koncu tedna« kasneje ponovno v program, seveda v čisto drugačni obliki.

Televizijski vodja dr. Zilk je dodal še nekaj posebnih oddaj: 28. junija bo televizija prenašala prvič oddajo v sedmih nadaljevanjih »Vesoljska patrolja«; dalje dve domači igri »Leni« (21. maja) in »Vse naše igre« (15. junija); 11. junija bo dobila oddaja »Prosimo na ples« nov obraz pod imenom »1-2-3-zdaj«, katero bo vodil namesto Willy Kratila Peter Frölich.

Poleg tega bodo v bližnji bodočnosti spremenili televizijski oddajni znak; prej je bil magistrat, sedaj bo cerkev sv. Štefana. Zato pa so že razpisali natečaj nagradnega tekmovanja v višjih grafičnih solah.

Fran Levstik pri Pacetovih na Turnu

Ob 110-letnici „Popotovanja od Litije do Čateža“

„Najraje berem Levstika, ki bi moral biti dušna paša vsakega poštenega Slovenca.“

Ivan Cankar

Levstikov potopis »Popotovanje od Litije do Čateža« ima letos častito 110-letnico. Pisatelj France Levstik je postavil vse to dejanje na Martinovo pred 110 leti.

Pisatelj je začel pisati Popotovanje v jeseni leta 1857. Pobudo za zunanje ogrodje svojega spisa je dobil France Levstik (1831-1887) v pokrajini med Litijo in Čatežem na Dolenjskem. Avtor Popotovanja France Levstik je ves ta okoliš poznal do dobrega, saj ga je večkrat prehodil, ko je v tistem času služboval na graščini Turn pri dolenjskem graščaku Pacetu; tam je bil učitelj njegovih otrok. Razen dolenjske kulisarije ima Levstikov potopis tudi mnoge misli o vprašanjih našega slovstva, kar je v tem primeru še vse bolj pomembno in upošteva-

GLASBENI DOGODEK V CELOVCU

V torek je gostovala v celovškem Mestnem gledališču ljubljanska Opera z delom ruskega komponista Musorgskega »Soročinski sejem«. Komična opera je pod taktirko Boga Leskovića izredno lepo uspela.

Obširnejše poročilo bomo prinesli v naslednji številki.

nja vredno. Levstik se je poglobil v literarno razmišljanje in je dal sovrstnikom in tudi poznejšim pisateljem navodila, kam naj segajo po snov za svoje pisanje. — Vredno je omeniti, da so bili graščaki PACE po rodu iz Italije. V severni Italiji žive še danes grofje PACE, sorodniki nekdanjih turnskih graščakov.

V Popotovanju je Levstik med drugim zapisal tudi tole:

»Seveda bi se moralo pisati v domači besedi, v domačih mislih, na podlagi domačega življenja, da bi Slovenec videl Slovenca v knjigi, kakor vidi svoj obraz v ogledalu... Saj vemo vsi, da šaljivi Ribničan obide križem svet, da imajo Gorenjci dovolj pravljic od vojaških begunov, ki so se potikali po hribih in šumah. Vsa naša dežela pripoveduje še dandanes, kako so nekdanj lovili mlade moške in dajali jih po sili na vojsko. Celo rokovanjaci in deseti bratje so narodna lastnina, akoravno zlasti prvih nihče ni vesel.«

»Popotovanje« je močno vplivalo na pisatelja Jurčiča, ki je bil 13 let mlajši od Levstika. Josip Jurčič (1844-1881) je po Levstikovi vzpodbudi napisal več romanov: Desetega brata, Rokovnjače i. dr.

Leto 1855 je bilo za mladega Frana Levstika (tedaj je bil star 24 let) silno usodno. Odpustili so ga iz semenišča v Olomucu na Moravskem, kjer so ga izključili z utemeljitvijo, češ da je Levstik pesnik pohujšljivih pesmi.

Iz Olomuca je odšel mladi Levstik na Dunaj, kjer je nekaj časa poslušal na vseučilišču predavanja slavista profesorja Miklošiča in se je seznanil s srbskim prosvetiteljem in zbiralcem narodnega blaga Vukom Karadžičem.

Levstik je bil tisti čas brez dohodkov, zato se je vrnil z Dunaja v domovino — peš. Nato je sprejel službo domačega učitelja pri Pacetovih na Turnu na Dolenjskem. Na turnski graščini se je javil v službo oktobra leta 1855. Graščak PACE je imel takrat precejšnjo posestvo okrog graščine TURN. Pacetovi pa so bili lastniki tudi nekaterih posestev v okolici in gozdov v dolini Reke.

Tega ali onega bo zamikalo, da bi si danes ogledal ta predel naše Dolenjske, kjer je služboval pred 110 leti naš slavni Levstik. Dostop je možen kar z več strani.

Prvi dovoz je z avto ceste Ljubljana—Novo mesto: iz Trebnjega, mimo mične graščine Mala Loka v Temniški dolini in skozi Čatež pod Zaplalom. Čatež je lepa razgledna točka na višini 431 m. Zaplazi, nekdanj znana božja pot na razglednem hribu, stoji na višini 544 m.

Izletnik bo dobil v Trebnjem (pri Špringerici) in na Čatežu zadovoljivo domačo gostinsko oskrbo. Na Čatežu si lahko ogleda atelje in umetniške ustvaritve slikarja naivca Viktorja Magyarja, šolskega upravi-

telja, v novi prekrasni šoli, zgrajeni po vojni.

S Čateža je mimo Lazarjevega mlina (mlinar je šegav Dolenjec) do nekdanje Pacetove graščine samo en skok. Pelješ se mimo vasi Tlaka, ki je dobila svoje ime po nekdanjih turnskih tlačanah.

Za Ljubljance in Litijane je najbližji dostop skozi Smartno in po tajinstveno odročni dolini Reka in čez previs Javorski Pil, na meji Zasavja in Dolenjske. Tam stoji lep partizanski spomenik. Od Litije do Turna je 20 km. Štajerci iz Maribora in Celja bodo prišli po cesti skozi Zidani most in Radeče. Tu se začenja odec po dolini Sopota na Dole in skozi Gabrovko. Dolenjci pa se bodo poslužili tudi lahko dovoza iz Mirne in po serpentinah nad Migolico skozi Tihoboj in čez previs Orešje, v bližini vinorodne Moravske gore nad Gabrovko, ki je od Turna oddaljena le kak dober kilometer.

Tu opaziš mnoge pridobitve, ki so jih dobili kmetje po vojni: elektriko, velike plantažne nasade jagodičja in tovarno sadnih sokov PRESAD. Pri Turnu ima Kmetijska zadruga Gabrovka-Dole nov velik moderen hlev za vzrejo pitalnih goved. Meso pošiljajo tudi v Trst in Italijo.

Vaščani okrog Turna in Gabrovke, zlasti pa v sosednji vasi Moravče, še danes radi citirajo Levstikove stihe, ki jih je napisal o njihovi nekdanji lepi sovaščanki Zidarjevi Toni, gostilničarjevi hčerki, ki je postala njegov ideal.

»Na svetu lepšega ni, kakor so Tone Zidarjeve črne oči...«

Tako se ponaša starejši rod v Moravčah s svojo lepo domačinko, ki ji je pesnik France Levstik posvetil več svojih zaljubljenih pesmi, zbranih v ciklu Tonine pesmi.

Nekdanja Zidarjeva gostilna še stoji sredi Moravske vasi. Oddaljena je pičle pol ure od Turnske graščine, kjer je Levstik stanoval in poučeval čez dan Pacetove otroke. V popoldanskih urah je vodil svoje

mlade varovance na sprehod po okolici in jih je navduševal za lepote slovenskega podeželja in jih je navajal k ljubezni do narave.

Kadar pa je bil turnski domači učitelj Levstik dela prost, je rad krenil v okolico. Tisti čas si je Levstik nabavil tudi lovsko puško in je postal lovec. Tako se je še bolj vključil v okoliško življenje, ker je na lovskih pohodih obiskoval mnoge vasi in spoznal delo in navade dolenjskih ljudi. Vse to ga je zblizalo z domačimi, kar mu je koristilo pri njegovem literarnem delu.

Okoličani so vabili prijaznega dolenjskega rojaka Levstika v svoje vinske hrame. Pri kmetih se je ustavljal tudi takrat, kadar je odšel s Turna v Ljubljano. Kdaj pa kdaj se je peljal do litijske železniške postaje s konji, večkrat pa je šel to pot tudi peš. Tako je spoznaval ljudi po sosednjih vaseh in prijazne in radodarne vinogradnike v njihovih skromnih zidanicah.

Prav ob spominu na pomenke v zidanicah pri Bojcu (danes pri Bajcu) in drugod je Levstik napisal svoje vtise: o Bojcu, Hostniku in drugih. V okolici je več Hostnikov, eden od njih živi še danes na gruntu, ki se mu pravi po domače pri Aparovcu v Moravčah. Hiša ima prijazen videz in je tik ceste Litija — Javorski Pil — Štorovje — Moravče — Gabrovka.

Mnogo se je spremenilo od Levstikovih časov. Ta predel je doživel v drugi svetovni vojni mnogo strahot.

Gabrovka in ves okoliš ima dnevno redno avtobusno zvezo z Litijo in Ljubljano. Včasih, ko je tu služboval grof Pace, se je vozil s Turna v Litijo s četverno konjsko vprego.

Le graščine Turn, ki je postala slavna zaradi Levstika, ni več. Med vojno so jo minirali Nemci, ker so imeli v njej partizani skladišče municije. Po vojni pa so jo nerazumni domačini povsem porušili, da so uporabili zidake in strešnike za svoje stavbe.

J. Ž.

Pred 400 leti je umrl Marin Držič

Veliki Shakespearov predhodnik

Letos mineva 400 let od smrti Marina Držiča, avtorja Dunda Maroja, Skopuha, Arkulina, Plakira in drugih del. Štejejo ga za največjega komediografa južnih Slovanov, toda ne samo to, zmerom bolj se uveljavlja mnenje, da sodijo Držičeve komedije med najboljše, kar je svetovna komediografija doslej ustvarila. Da pa ne gre za nestvarno in nekritično domačijsko navdušenje, temveč za ustrezno označbo, pričajo sodbe, zapisane v strogo znanstvenih, temeljitih tujih zgodovinskih razpravah, ki nimajo njih pisci niti najmanj razloga, da bi bili Držiču in Jugoslovanom posebej naklonjeni. Tudi v njih je mogoče prebirati zgolj hvalnice.

Zategadelj naj pride ob 400. obletnici smrti tega velikega ustvarjalca priznanje izpod peresa tujca, Nemca, dr. Heinza Kindermanna, ki je v svojem, po vsem svetu znanem in priznanem, mnogo knjig obsegajočem delu »Gledališka zgodovina Evrope« napisal o Marinu Držiču osem strani obsegajoče razmišljanje in v njem izrazil tudi tele misli:

»Leta 1508 v Dubrovniku rojeni Marin Držič je bil potomec popolnoma ubožane, nekoč pa ugledne in bogate plemiške družine. Skoraj vse listine o njem poročajo, o njegovi denarni stiski, njegovih dol-

govih. On sam pa pripoveduje, da se je zgodaj — kot mlad duhovnik — že onstran morja (v Italiji, posebej v Sieni) učil peti. Bil je klerik zaradi stiske in zavoljo tega, ker je tako želela družina, iz ljubezni pa glasbenik, igravec in pisatelj z visoko domišljjsko nadarjenostjo.

Razburkano življenje ga je vodilo sem ter tja po Evropi, leta 1547 pa se je zagrenjen vrnil v Dubrovnik. Tukaj so nastale, v novih letih revščine in stiske, predvsem v obdobju od 1548 do 1550. njegove dognane komedije. Pustolovski duh avtorjevega življenja je bojevito preveval ta dela. Držič sam se je v svojih poznih letih aktivno udeleževal političnih bojov Dubrovnika — seveda na strani opozicije proti po-časi se izoblikujoči aristokratski oligarhiji. S pomočjo florentinskega vojvode Gosima I. je hotel strmoglaviti plutokratsko gosposdo, da bi pomagal revnim. Šele pred dobrimi tridesetimi leti so bila najdena Držičeva pisma Cosimu Medicejcu, ki so njegova politična oporoka. Zato ni čudno, da so ga zasledovali, da je moral leta 1566 pobegniti in da je leto kasneje, star šele 59 let, kot begunec umrl v Benetkah...«

Mojstrovina seveda, s katero je Držič dosegel raven svetovnega gledališča, je Dundo Maroje, z več kot štiridesetimi izvedbami, s prevodi v angleščino, ruščino, francoščino, holandsko, češčino, bolgarsko, poljščino, romunščino in švedščino... Skoraj nemogoče je dojeti, da je to delo doživelo svojo krstno izvedbo že enajst let pred rojstvom Lope de Vega, štirinajst let pred Shakespearovim rojstvom, 71 let pred Molierovim in 156 let pred Goldonijevim prihodom na svet...«

Držič je ustvaril novo komedijo, ki kaže prihodnost... Celo nad vse izvorni liki služabnikov so iz tipološkega privzdignjeni v enkratno...«

Držičeva zvezda je zašla, ko sta stopila v ta svet Lope de Vega in Shakespeare. Velikega predhodnika sta zamenjala prihajajoča izpolnjevalca.«

Sodobni kulturni

portret

Kurt Becsi

Avstrijski dramatik Kurt Becsi se je rodil leta 1920 na Dunaju. Vse njegove dramske pesnitve so moderni misteriji, ki izhajajo iz ekspresionističnih korenin in v igri in protigrigi živijo od napetosti med done-njem duha in bolečinami stvarstva, med razumom in ljubeznijo, znanostjo in vero. Marsikatera poteza Becsija spominja na avstrijskega Ernsta Barlacha; Becsi učinkuje kot pesnik, ki strastno išče Boga in novo človeško podobo. Goreči človek izrazne umetnosti prestopi prag atomskega veka in množičnega bivanja. Nenehno je razpet med dve resničnosti, med človeškim in božjim, med Kristusom in Satanom, milostjo in močjo, med čutom in raziskovanjem, vse to so dramatični poli Becsijevih pesnitev. Ekspresionistični se nam zde njegov etos spoznavalca; odrska slika, ki sega že v vizionarni svet; močna razdalja med patosom in resničnostjo. Becsijeva dramska dela so naletela zunaj Avstrije na večji odmev kot v domovini. O tem poroča Hans Vogel-sang v svoji knjigi »Österreichische Dramatik des 20. Jahrhunderts« (Avstrijska dramatika 20. stoletja, 1963); tam pripisuje avtor odrskim delom Becsija poseben pomen, ko govori o uspehu drame »Der Prinz des Eskorials« (Princ eskoriala) pri krstni predstavi v Parizu leta 1960 ter o sprejemu igre »Der Salzmarsch« (Solni pohod) v Indiji (New Delhi 1956).

»Deutsche Passion« (Nemški pasion, 1952) prikazuje usode nemških beguncev in opozarja s tem na stisko današnjega časa; dogodki v igri se vrte v bogatih diskusijah okrog smisla in nesmisla našega življenja, okrog nihilizma in vernosti, dokler ne vodijo do spoznanja: »Bog je domovina. Njej nasproti potujemo na vseh cestah sveta.«

Drama »Atom vor Christus« (Atom pred Kristusom, 1952) je sprožila bomba, ki je padla na Hirošimo; razum se vzpenja nad božje in človeške postave, nad tehnični svet nasprotstev, ki so upodobljeni v formuli: »Nihče se ne more izviti iz začaranega kroga formul, ki se jih je samo enkrat dotaknil; to je satansko. Ogledalo, kristalni svet je, ki ne sledi zakonom narave ne zakonom človeka, temveč samo razumskemu svetu, ki tega življenja ne pozna. Logični svet, svet brez milosti...« Samo ljubezen more prinesiti na zemljo spet milost: »V duha mora prodreti ljubezen, ga upodabl-jati... to je formula...«

Drama »Prinz des Eskorials« se je najprej imenovala »španski trikotnik« in je tragedija nasprotij med očetom in sinom, med katerima stoji Elisabeth kot žena in ljubica, ki je skrivnost žene, ki more dvigati in uničevati. Becsijeva postava Don Carlosa v tem literarnem delu je »bolj mistična kot politična.«

Trilogija »Der Mörder Gottes« (Božji morilec) skuša prikazati življenjsko tragedijo Nietzscheja; doslej je izšel le prvi del v obliki slušne igre »Der Himmel ist zu erben« (Nebo je podedljivo, 1955). »Der Salzmarsch« nas pelje v Gandhijevo Indijo za časa bojov za neodvisnost proti Angležem. Ta boj se odvija z nevojaškim orožjem; gre za »breznasilje kot moralni ideal«, kakor se je izrazil dramatik mlade generacije, Harald Zusaneck, v intervjuju o »Problemih moderne dramatike« (Burgtheater-Almanach 1962/63, Dunaj). Kakor v ekspresionizmu zmaguje vera v dobrega človeka, katerega etos bratskega razumevanja premaga vse ovire. Zdi se, kot bi slišali glasove ekspresionistov po prvi svetovni vojni, ko nam oznanjajo: »Verujem v prenovljenje sveta in ljudi po duhu in po ljubezni. Verujem v dobro v človeku, ki je močnejše od jekla...«

Ekspresionistično zveni tudi igra o srečanju krščanskih in komunističnih verskih svetov v delu »Russische Ostern« (Ruska velika noč, 1959), kjer jasno izstopa avtorjevo etično prepričanje.

CELOVEC

(Ivo Kermavner — 70 let)

Prihodnji teden v sredo, dne 17. maja, bo gospod Ivo Kermavner star sedemdeset let. Kdo izmed nas ne bi poznal tega slavnega telovadca - prvaka.

Rojen je bil leta 1897 na Ježici pri Ljubljani. Po študiju ljudske in srednje šole (študiral je namreč gimnazijo v Ljubljani), je prevzel mesto na banski upravi v kraljevini Jugoslaviji.

Ze kot šolar je z vso vnemo gojil šport, pozneje pa se je z dušo in telesom posvetil izključno samo telovadbi. Včlanjen je bil v »Orlu«, kjer je s pokojnim škofom Rožmanom sodeloval tudi v vodstvu te organizacije. Pri »Orlu« je postal kmalu najboljši telovadec ter se kot tak udeleževal mednarodnega tekmovanja v orodni telovadbi: v Brnu, Atenah, Pragi, Kölnu in drugod. In prav ti nastopi na tekmovanjih v tujini so mu prinesli svetovni sloves, saj je bil večkrat prvak in s tem proslavil sebe in slovensko domovino.

Poleg telovadbe se je g. Ivo Kermavner udeleževal tudi na publicističnem torišču. Napisal je brezštevila športnih člankov v listu »Slovenec«, od katerih so bili mnogi velikega vzgojnega pomena za doraščajočo mladino.

Zaradi slovenske zavednosti so ga Nemci v drugi svetovni vojni zaprli. Ze tedaj se je pričelo njegovo trpljenje, ki se je še nadaljevalo po vojni, ko je po sili razmer zapustil domovino in se najprej začasno naselil na Koroškem, kjer je kot učitelj telovadbe poučeval na šolah v slovenskih taboriščih, v Lienzu in Spittalu. Od tu ga je usoda zanesla v Združene države Amerike, kjer je poleg svojega trdega, vsakdanjega kruha nadaljeval v tamkajšnjih slovenskih društvih vzgojno delo na športno-telovadnem poprišču.

Danes živi zaslužni Slovenec g. Ivo Kermavner na Koroškem in v miru uživa leta svojega življenja pri polnem zdravju v miru in zadovoljstvu. Naj mu ljubi Bog podeli še obilo zdravja in srečnih let! To mu želijo njegovi prijatelji in znanci ter vobče hvala Slovenci za njegovo dejanje in nehanje na športno-telovadnem polju.

SELE

(Šentjakobske gojenke so gostovale)

Na Vnebohod so nas obiskale nekatere gojenke gospodinjske šole iz št. Jakoba pod vodstvom dveh šolskih sester in nam v dvorani farnega doma uprizorile ganljivo igro »Prižgala je luč«.

V njej smo gledali bedo izgnancev, brezdomcev, a pobožna molitev in trdno zaupanje dekleta Marinke do sv. Male Terezije končno privede do srečnega izida. Igralke so bile res dobro izvežbane in so vloge izvrstno rešile. Pred predstavo in ob koncu pa so dekleta tudi mično zapela več pesmi, med njimi s slovenskim besedilom ono, ki smo jo prvič v radiu slišali peti francosko redovnico Dominiko. Ta je bila med vsemi lepimi najlepša. Dekleta so nas povabile na zaključek Gospodinjske šole. Radi smo jim vrnili obisk v nedeljo, ko smo si v lepem številu ogledali razstavo in se udeležili prireditve.

DAR ZA MOHORJEV DOM

Za Mohorjev dijaški dom je daroval hotel »BLED« iz Rima (Italija), katerega lastnik je g. Vinko Levstik, 500.— šilingov.

Iskren Bog plačaj!

Pri nas na Koroškem

Izlet v maju na Sv. Višarje

Na Svete Višarje me je zanesla pot po krožnem potovanju s »fičkom«, s katerim sem v manj ko v dveh dneh obšel skoraj vse dežele treh (ali štirih) narodnosti, od koder so od nekdanj hodili na staro božjo pot Slovenci, Nemci in Italijani (zlasti še Furlani).

Dan je bil — kot v vseh treh sosednih deželah — tudi na tej gori lep, skorajda pravi majski dan: poln sonca in vedrine, v dolini cvetja in zelenja, na vrhu pa tudi bele opojnosti — snega. V komaj sedmih minutah se z žičnico povzpneš ob tem času iz pomladansko prebujene doline pri Ovčji vasi (Valbruna) na še krepko zasneženo goro skoraj tik do starodavne cerkve z največjimi freskami in božjim potom našega slikarja Toneta Kralja (iz leta 1926) ter prekrasnim lesenim stropom, ki posnema znameniti strop oglejske patriarhalne cerkve. Ob cerkvi se druga ob drugi stiskajo po pobočju nad gornjo postajo žičnice sta-

zgodovina božje poti, ki so jo povrh natisnili v Celovcu v Mohorjevi tiskarni, da je tako ta simbolična povezava še lepša.

Ni prostora za nestrpnosti

Harmonijo vseh treh mejnih dežel na tem vzvišenem obzorju lepo izpričujejo tudi vpisi v knjigo obiskovalcev in obiskovalcev, kjer poleg Pavla, Paola in Paula srečaš Marijo, Mojco in Mery ali Mitzi: In če vse to doživiš še na prvi maj, imaš prijeten občutek sredi gorskih vrhov, da na tej prekrasni obmejni zemlji ni prostora niti za idejne nestrpnosti niti druga nasprotja, saj je turist samo romar k lepotam narave in romar turist k visokim očakom, ki se vzpenjajo v nebo, največkrat pa romar k Materi božji — višarski.

Da bi se odprla »cesta bratstva«

Bela, vijugasta in ozka cesta po dolini pod goro je kazala nekoč pot romarjem domov. Siv in skorajda temen je zdaj na njej asfalt, a cesta je še večja in vse hitrejša vez med Koroško in Furlanijo, med Kanalsko dolino in Gorenjsko in med dolino Bele in dolino Soče čez Predel. In ko gledaš, kako v Avstriji z vso vnemo širijo in modernizirajo cesto, ki naj Dunaj poveže z morjem, in kako so tudi na tej plati pridno na delu buldožerji, da bi široko furlansko ravan odprli reki tujcev, ki naj se po Kanalski dolini zliva na jug, si kot »furmanski« Vipavec le še to zaželiš, da bi se enako široka pot odprla tudi od Palmarnove preko obeh Goric, zelene Vipavske in vse slovenske zemlje tja do Maribora in čez, da bi se odprla enaka »cesta bratstva« med tremi deželami tudi v tem spodnjem — primorskem koncu, saj bi od nje vsi trije narodi imeli enako, če že ne večjo korist... Naj mi bo odpuščeno, če sem v ta višarska razmišljanja dobronamerno vtaknil še ta povsem gospodarski element.

CELOVEC

(Predavanje o šolstvu)

Na zadnjem sestanku Koroške dijaške zveze nam je govoril nadzornik za slovenski pouk na ljudskih in glavnih šolah o položaju dvojezičnega pouka na južnokoroških šolah. Povedal nam je, kakšen je manjšinski šolski zakon, kako se v resnici izpolnjuje in v koliki meri se ga naše ljudstvo poslužuje. Imamo namreč že kar lepo število šol, na katerih nobeden ni več prijavljen za slovenski pouk, čeprav je možnost dana. Na tem področju Slovenci premalo naredimo. Vsak posamezni Slovenec bi moral skrbeti za to, da bi bilo čim več otrok prijavljenih za pouk slovenščine na ljudskih, glavnih in srednjih šolah. Ljudje velikokrat ne vedo, da morajo ob začetku šolskega leta prijaviti otroke za slovenščino, ne vedo, kakšno je stališče vodstva šole do tega problema in da je zmerom najbolje, da pošljejo starši oz. vzgojni upravičenci pismeno prijavo po pošti, ker potem učitelj ne more najti nobenih izgovorov, da prijave ne bi sprejel.

So pa tudi šole, na katerih učenci lahko izberejo slovenščino namesto angleščine, na primer na učiteljskišči (na muzično pedagoški gimnaziji), na trgovski šoli in trgovski akademiji.

V svojih izvajanjih je predavatelj prišel tudi na slovensko gimnazijo, ki je dolžna, da vzgoji tudi dobrih, vestnih učiteljev in duhovnikov, ker so ravno ti v največji meri poklicani za vzgojo naše slovenske mladine.

Vodja manjšinskega šolskega oddelka je dijaške informiral tudi o trenutnem stanju okoli gradnje lastnega poslopja za našo srednjo šolo.

Na koncu se je predsednik srednješolcev Miha Zablatnik zahvalil g. nadzorniku Rudiju Vouku za zanimivo in poučno predavanje, ki smo ga nato zaključili s pesmijo.

OBJAVA

V proslavo 10. obletnice obstoja Državne gimnazije za Slovence priredijo dijaki v nedeljo, 28. maja 1967, ob 14.30 v Delavski zbornici v Celovcu slavnostno akademijo. Istočasno bo tudi razstava ročnih del in risb.

Vstopnice za akademijo dobite v šolski pisarni.

Prijave za 1. razred gimnazije so ustne v pisarni ali pa pismene na naslov: Direktion des Bundesgymnasiums für Slovenen in Klagenfurt, 9020 Klagenfurt, Lerchenfeldstraße 22.

Potrebni dokumenti so:

1. Rojstni list.
2. Spričevalo 4. šolske stopnje ljudske šole.
3. Dokaz avstrijskega državljanstva.
4. Popis učenca pošlje vodstvo ljudske šole neposredno na ravnateljstvo gimnazije.

Sprejemni izpiti za 1. razred so prvi dan velikih počitnic, to je v soboto, 8. julija 1967, ob 8. uri zjutraj na šoli.

Sprejemni izpit za 1. razred obsega slovenščino, nemščino in računstvo in sicer za 4. šolsko stopnjo predvidena snov.

V zadevi vstopa v višje razrede pa je nujno potreben osebni razgovor z ravnateljem šole.

Ravnateljstvo

KAPLA OB DRAVI

(Sv. birma)

Dne 16. aprila je bila pri nas sv. birma. Ze ves teden poprej nam je vreme močno nagajalo. Bili smo že zelo v skrbeh, kaj bo prinesla nedelja. Vendar nam je vreme prizaneslo. Rodil se je lep dan, poln sonca in toplote, lepšega nam Bog ni mogel dati.

Ob deveti uri je bil sprejem prevz. nadpastirja pred farovžem.

Trume ljudi z vseh strani fare in tudi od drugod so prihajale pred župnišče, birmanci in botri, vse je hotelo videti našega nadpastirja. Ko je stopil med nas, ga je naprej pozdravil domači g. župnik Kanauf v obeh deželnih jezikih, v lepi domači besedi po mlada Nežika iz Svetne vesi in mu podarila šopek rdečih nageljnov. Moški zbor »Singerberg« ga je pozdravil s pesmijo: »Jo grüas euh Gott«. Mešani cerkveni zbor pod vodstvom g. Sprucka iz Borovelj, pa lepo in korajžno: »Pozdravljen bodi nadpastir, pozdravljen ljubi oče naš«. Prav lepo je tekla beseda našemu županu g. Sorgu iz Borovelj, ko je razlagal škofu načrte občine glede cerkvenih zadev. Dalje pa so se vrstili s pozdravi še: gasilno društvo, šolsko vodstvo, orožništvo, farna mladina itd.

Pozor! Cenena odprodaja

1 železnih vrat
(5.30 m x 3.60 m) in
1 hrastovih krilnih vrat
(2.40 m x 1.80 m) pri

Blažej

LIBUČE, 9150 Bleiburg, tel. 04238-302

Po škofovem sprejemu smo šli v veliki procesiji v cerkev, kjer je prevz. daroval sv. mašo, imel lep nagovor in podelil mnogoštevilnim birmancem zakrament sv. birmine. Lepo pridigo v slovenskem jeziku je imel škofov namestnik g. kanonik in sholastik Aleš Zechner. V cerkvi je bilo ljudsko petje, prav lepo smo prepevali in molili v obeh jezikih.

Veliko skrbi in dela za pripravo je imel naš g. župnik Kanauf in tudi mi pevci z vajami in tisti, ki so pomagali snaziti našo lepo cerkev. Naš trud je bil poplačan, bili smo vsi navdušeni in polni božjega sonca, ob tem lepem cerkvenem prazniku.

Na praznik, v četrtek, dne 4. majnika, na Florijanovo, pride vsako leto v našo faro cerkev več procesij iz sosednjih far, letos je bilo izredno lepo, ker je bil na ta dan zapovedan praznik vnebohod. Cel dopoldan so bile sv. maše, pri glavni maši ob devetih pa je prepeval moški zbor iz Glinj. Ljudje so bili ginjeni do solz, tako lepo je bilo, ko so spet enkrat darovali sv. mašo po starem. Radi bi doživeli še večkrat tako lepo petje v kapelski cerkvi.

Mešalke betona 80 l vsebine, nove po šil. 1.880.-
Garažna preklopna vrata raznih velikosti nudi trgovsko podjetje Blažej

LIBUČE, 9150 Bleiburg, tel. 04235-302

Zidajte zdravo - zidajte z

Žgano opeko!

Zid iz žgane opeke „diha“, drži toploto in izolira proti vročini, mrazu in ropotu

Skrlupasto sadje v shrambi

Sporočite, prosim, s čim naj škropimo sadno drevje, ker postane pozimi sadje v kleti pikasto (vzorec priložen), a nekoliko že tudi na drevesu. Do sedaj smo škropili enkrat ali dvakrat spomladi z rumesanom, pa se je začelo drevje sušiti; lani smo uporabili žvepleno-apneno brozgo, pa se je sadno drevje kar popravilo. Ali smemo letos škropiti z isto brozgo in s kakšnim škropivom bi sedaj spomladi še lahko škropili, da bi drevje ohranili, sicer ga bo kapar uničil, ker je sajeno v bolj nizki legi. Prosim, navedite za poletna škropljenja le takšna škropiva, ki niso nevarna za perutnino oz. živino.

● Sadje je v sadovnjaku in pozneje v kleti napadeno od najbolj razširjene boleznij jablan in hrušk, od škrlupa ali krastavosti. Ta bolezen se začne širiti po nasadu že kmalu potem, ko je listje odgnalo in okužuje plodove ves čas njihove rasti in razvoja. Medtem ko hude zgodnje okužbe s škrlupom plodove tako iznakazijo, da za namizno sadje niso uporabni, pa poznejše okužbe v jeseni povzročijo na plodovih le črne pege. Bolezen je bolj nevarna v vlažni in megleni jeseni kot v suhi in sončni. Ko oberemo napadeno sadje, se škrlup na njem v shrambi lahko nemoteno razvija, saj je med sadjem vedno dovolj vlage.

● Da bi preprečili pojav boleznij v kleti, je treba večkrat škropiti proti škrlupu med rastno dobo. Vaša dosedanja zimska oz. spomladanska škropljenja z rumesanom nimajo proti škrlupu kakšnega pomembnejšega učinka, ker se bolezen pojavlja med rastno dobo. Da bi preprečili pojav škrlupa, bi morali škropiti vsaj desetkrat, ker

omenjate, da je nasad v nizki legi. Ker bi se vam to gotovo ne izplačalo, škropite enkrat pred cvetenjem, enkrat po njem, enkrat v drugi polovici junija in enkrat ali dvakrat v začetku oz. na koncu avgusta. Sredstva, ki so učinkovita proti škrlupu, so: 0,25-odstotni ortocid (četrt kg sredstva na 100 l vode) ali 0,3-odstotni ditan (30 dkg na 100 l) ali 0,15-odstotni delan (15 dkg na 100 litrov). Pri škropljenju proti škrlupu v drugi polovici junija dodajte škropivu 0,15-odstotni paration (1,5 dcl na 100 l) ali 0,25-odstotni diazinon (četrt litra na 100 litrov) proti jabolčnemu zavijaču, ki povzroča čr-

Plesniva krma je škodljiva

Nekatera krmila, ki jih pokladamo različnim vrstam domačih živali, lahko postanejo plesniva. Plesni lahko slama in seno, če je premalo posušeno ali če postane preveč vlažno. Plesnivo lahko postane zrnje različnih žit, n. pr. ječmen, oves, pa tudi rž in pšenica. Zelo rada pa plesni koruza, posebno še, če je vskladiščena v storžih.

Tudi močna krmila in krmne mešanice so lahko plesnive, če so sestavljene iz plesnivih primesi, kakor n. pr. arašida ali koruze. Plesnive sestavine pa seveda pokvarijo vso krmno mešanico. Prav tako krmne mešanice so lahko zelo nevarne, saj s prostim očesom ne moremo ugotoviti, da so plesnive.

● VLAGA IN PLESEN — Poglavitni pogoj za plesnenje krmil je vlaga, ki je

vivost sadja in ameriškega kaparju. Pri tem škropljenju ne smete krmiti trave izpod škropljenih dreves vsaj 14 dni, razen če bi po škropljenju močno deževalo, da bi se škropivo iz trave izpralo. Pri drugih škropljenjih pa smete uporabljati krmno glede na škropljenje, ker sredstva niso strupena.

● Da bi po škropljenju z rumesanom drevesa hiralala je malo verjetno, razen če škropljenje z njim ni bilo pravilno opravljeno. Toda v tem primeru ni krivda na sredstvu temveč na kaparju, ki ga škropljenje ni uničilo. Žvepleno apneno brozgo lahko brez skrbi uporabljate, ker drevesa kar nekako pomlajuje. Seveda ne smete z njo za zimsko škropljenje škropiti prepozno.

Dr. J. M.

nujno potrebna, da se plesni razvijejo in začno proizvajati strupene snovi — toksine. Prav zaradi tega je tudi več zastrupljenja pri živalih s plesnivo krmno v deževnih in vlažnih obdobjih, kakor tudi v pokrajinah z zelo vlažno klimo.

● PLESNI IZLOČAJO STRUPENE SNOVI — Splošno znano je, da nekatere plesni, n. pr. penicilinum notatum, izločajo snovi antibiotike, ki so strupene za druge mikrobo, saj jih s temi snovmi uničujejo. Plesni pa lahko izločajo tudi take strupene snovi — toksine, ki škodujejo živalim, pa tudi človeku. Toksini, ki jih izločajo plesni, povzročajo zastrupitve, ki jih imenujemo mikotoksikoze. Po grško se namreč plesni imenujejo mykes. Vsaka vrsta plesni ne izloča snovi, ki bi bile strupene za organizem. Do danes je poznano le nekaj vrst plesni, ki so zanesljivo strupene. To so plesni iz skupin aspergillus, penicilium in fisarium ter še nekatere manj pogostne plesni. Tudi rje in sneti, ki jih lahko najdemo na zrnju žit in na koruzi, delujejo toksično, redki pa so primeri zastrupitve živali s strupenimi gobami. Najbolj znana pa tudi najpogostejša je mikotoksikoza, ki jo povzroča toksin plesni aspergillus. Ze par mikrogramov tega toksina

(Dalje na 8. strani)

Naval na avstrijski paviljon „Expo 67“

Avstrijski paviljon na svetovni razstavi »Expo 67« v Montrealu je pri otvoritvi sreči kot po čudežu vzdrljal ogromni naval brezštevilnih obiskovalcev. Stotisoči, skupaj jih je bilo 1,2 milijona ljudi, ki so prišli prvi dan k otvoritvi razstave z avtomobili, podzemeljskimi železnicami, letali, helikopterji in drugimi prometnimi sredstvi v Montreal, so dobesedno kar navalili na paviljone svetovne razstave. Avstrijski paviljon, ki ga označujejo izvedenci in obiskovalci kot najbolj priljubljene in najbolj obiskovanega — seveda so na vrhu, to je v ospredju paviljoni: Kanade, Združenih držav Amerike, Sovjetske zveze, Zahodne Nemčije in Češkoslovaške — ni mogel ob otvoritvi sprejeti vseh obiskovalcev.

Avstrijski gostitelji so morali včasih zapreti vrata paviljona, da bi zmogli obvladati prenapolnjeni razstavniki prostor. Kljub temu so pred vrati potrpežljivo čakali drugi ljudje, da bi prišli na vrsto. Tudi deset predstav avstrovizije je bilo popolnoma razprodanih, na stotine obiskovalcev pa je moralo oditi praznih rok. Na mestih, kjer so prodajali pečene piščance, so morali kupci in gledalci čakati po eno uro, predno so vobče dobili kak prostor.

Brez smole pa se prvi množični obisk le ni končal: poškodovan je en čelo instrument; pri telefonskih napravah, napeljavah na stebrih VOEST (Avstrijske jeklarne v Linzu) so lovci spominskih predmetov pokradli nekaj vključevalcev in ene slušalke; tekoče stopnice pa so zaradi kratkega stika mirovale.

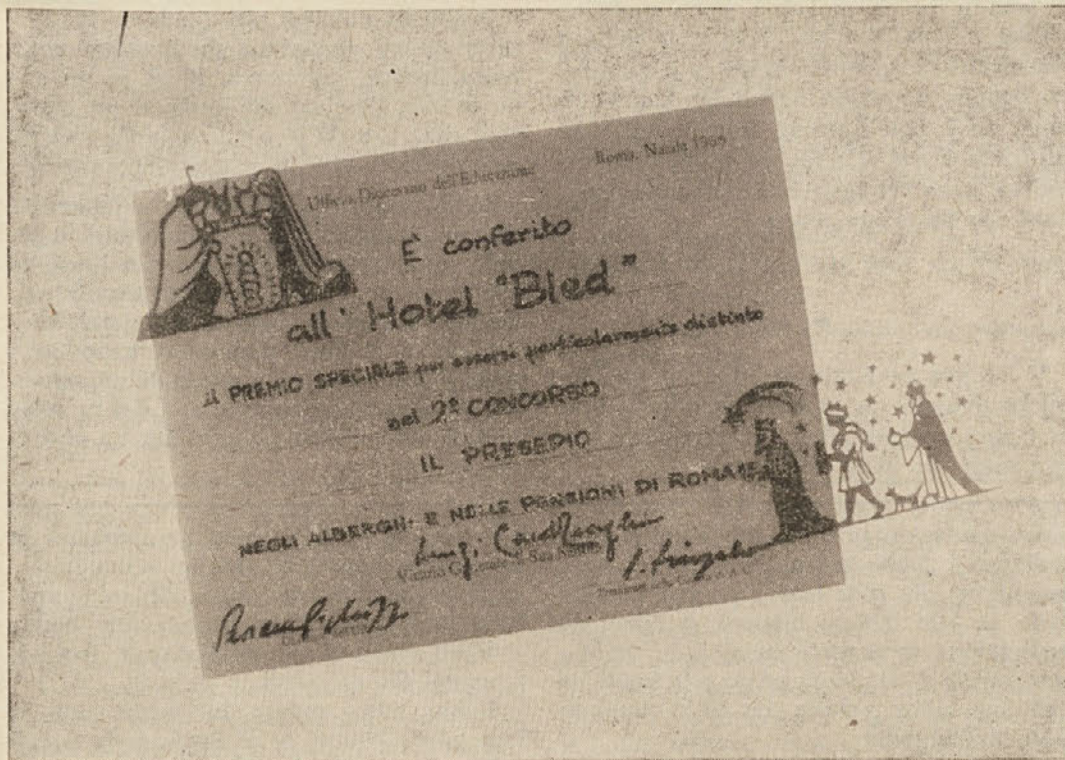
Medtem ko je mikavnost pri drugih paviljonih kmalu splahnela, je ta ostala v avstrijskem paviljonu: tam se je naše osebe nasmejanega obraza neutrudno prizadevalo, da bi zadostili željam došlega občinstva.

Podkancler dr. Bock ujetnik v nemškem paviljonu

Avstrijski podkancler in trgovinski minister dr. Fritz Bock, ki je bil navzoč pri otvoritvi svetovne razstave, je medtem že zapustil Montreal in se podal za par dni v New York. Dan pred odhodom pa se je znašel v nezahelenem nemškem ujetništvu. Ko je obiskal dr. Bock nemški paviljon in bil sprejet v uradu le-tega, so se vrata z zasločno ključavnico za njim nenadoma zaprla. Preteklo je več kot deset minut, preden so našli enega izmed dveh oseb, ki je imel ključ od teh vrat in osvobodil avstrijskega trgovskega ministra in njegovo spremstvo.

Velik uspeh žanje lepo urejeni dunajski otroški vrtec. Pri skoraj poletnem soncu so se francosko in angleško govoreči otroci lahko prvič igrali na prostem. Občinstvo kaže pravo navdušenje za ta otroški vrtec.

Velike priprave so bile za obisk avstrijskega zveznega predsednika Franca Jonasa, ki je v četrtek, 11. maja, odprl »veliki avstrijski dan« v Montrealu. Zvezni predsednik je prevzel tudi častno pokroviteljstvo plesa avstrijsko-kanadskega društva, ki velja kot najuglednejša prireditev te vrste v Montrealu, tako rekoč neke vrste »operne ples« v inozemstvu. Prizorišče le-tega je bil »Sacher v Montrealu«, hotel Windsor.

Zlata kolajna hotelu „BLED“ v Rimu

Dne 23. aprila je papežev namestnik, kardinal Traglia v prisotnosti zastopnika rimskega župana Perucija izročil gospodu Vinku Levstiku, lastniku hotelov „BLED“ in „DANIEL“ v Rimu, zlato kolajno.

To izredno odlikovanje je lastnik hotela „BLED“ prejel za svojo lepo in originalno idejo. Božične jaslice v letu 1966 so bile napravljene pri vходу v hotel v posebni votlini, da so bile vidne iz glavne ulice oziroma križišča. Poleg jaslic je bilo veliko božično drevo. Razumljivo, da je bilo oboje lepo izdelano in krasno razsvetljeno. Višek pa je bilo to, da je bil skrit zvočnik, potom katerega so oddajali na traku posnete božične pesmi v vseh večjih jezikih, med njimi tudi slovensko in v ozadju zvonovi iz Kriške gore. Od časa do časa je direkcija hotelov „BLED“ in „DANIEL“ voščila svojim gostom, sosedom in hotelskim uslužbencem vesel božič in srečno novo leto!

HOTEL „BLED“

HOTEL »BLED« prvi in edini slovenski hotel v Rimu, vas vabi! Sredi zelenja in ostankov nekdanjih časov je lepa končna vila, v kateri je nastanjen hotel. Ima lasten vrt in prostor za parkiranje avtomobilov. Po vseh sobah so umivalniki in prhe s tekočo, toplo in mrzlo vodo. V lepi, po domače okrašeni restavraciji ima prostora 60 oseb, kuhinja pa je rimska in mednarodna in, se razume, tudi domača (kranjske klobase, kislo zelje...). Poleg tipičnih italijanskih vin ima hotel v zalogi tudi slovenska vina, domačo slivovko i. p.

ZVEZA: Na železniški postaji stopite v avtobus št. 3, v smeri Laterana, ki vas popelje preko velikega trga (Piazza) Vittorio v ulico S. Croce in Gerusalemme, kjer izstopite prav pred hotelom. S trga (Piazza) Porta Maggiore, oddaljenega 100 metrov, pa imate vse mogoče zveze za v mesto.

Še več! Lahko nas pokličete po telefonu ali pa nam predhodno pišete in vas bomo počakali na letališču, na air-terminalu ali pa na glavni postaji.

Gostoljubno postrežbo v domačem jeziku — prijazno pomoč v potrebi — poživljene počitnice ali romanje — nudi in zagotavlja vsakemu: HOTEL »BLED«

Pri nas na Koroškem

SELE
(Pevski nastop)

Slovenski kvintet selskih fantov je bil od glavnega uredništva glasbenega programa RTV Ljubljane povabljen na oddajo POKAZI KAJ ZNAS, ki bo v soboto, 13. maja 1967, ob 20.30 v Filharmoniji. Torej bodo v okviru te oddaje, ki je javna oddaja pred občinstvom z neposrednim radijskim prenosom in televizijskim snemanjem, nastopili prvič koroški Slovenci — Selani. Želimo jim mnogo uspeha!

Birmanci in birmanke!

Imamo na zalogi sledeče molitvenike: Mali misal. Rdeča obreza, plastične platnice 44.—. V belo platno vezano 65.—. Zlata obreza, zelo priročna 88.— šilingov.

K Jezusu. Vezano v črno ali belo platno 20.— šilingov.

Večno življenje. Vezano v platno z rdečo obrezo 35.—. Platno, z zlato obrezo 45.—. Usnje, z rdečo obrezo 45.—. Usnje, zlata obreza 55.— šilingov.

Rimski misal. Popolna mašna knjiga, z rdečo obrezo, v rdeče platno vezana 220.— šilingov.

Družba sv. Mohorja v Celovcu
Viktringer Ring
9020 Klagenfurt

TISKARSKEGA VAJENCA ČRKOSTAVCA

sprejme za svoje tiskarsko podjetje Družba sv. Mohorja v Celovcu. V poštev pridejo fantje iz slovenskih družin z dovršeno glavno šolo ali nižjo gimnazijo. Zaradi strokovnega izpita naj se čimprej prijavijo in sicer v pisarni Mohorjeve tiskarne.

OGRAJE

iz aluminija
za vrt in okrog doma

Podjunska trgovska družba

Bratje Rutar & Co.

Dobrla ves A-9141 Eberndorf
Telefon 04236-281

ZA MLADINO IN PROSVETO

Oglasila se je žena

Oprostite, da se oglašam. Sem žena in mati treh otrok. Toda verjemite mi, da nisem mogla spati, potem ko sem brala pismo dekleta, objavljenega v nekem mladinskem listu, ki trpi, ker sta se oče in mati razšla. Še danes se nisem umirila zaradi tako bolečih in iskrenih besed otroka, ki so mu ukradli najdražje in najpotrebnejše, ljubezen — in to ljubezen v pravem pomenu besede in dejanj!

Nisem zaposlena. Zakaj ne? Sama ne vem. Vedno me je tako vleklo nazaj domov, k otrokom, čeprav sem že bila v službi. Otrok nisem imela komu prepustiti in bili so navezani name, tako da so stali na cesti in čakali, kdaj se vrnem. Med vojno sem bila z enoletno hčerko internirana; otrok je ostal slaboten, pa sem bila raje doma.

Danes mi tega ni žal, kajti vsak dan poslušam tragične zgodbe o razbitih zakonih in nesrečnih otrokih, ki so jih starši zapustili bolj zato, da so se lahko pehali za materialnimi dobrinami, kakor pa, da bi gradili porušeno domovino.

Resda nimam hladilnika, ne televizorja, ne pralnega stroja, toda imam dom, lep nov dom, v katerega vsakdo rad pride. Denar za tisto, kar kupimo, hranimo počasi in dolgo, ker na hitro ob eni plači ne gre. Pri tem pa tudi otroci radi pomagajo.

Mož ima svojega konjička — čebele, in tudi mi mu vsi pritegnemo, vsak po svojih močeh. Čebelnjak imamo v hribih, kamor obenem prirejamo izlete. Z nami hodijo tudi naši prijatelji, ki jih imamo veliko, in vedno nam je lepo, kajti življenje v naravi človeku vedno daje veselje in tudi kakšno zdravo hrano za vzdrževanje družine. Tam so studenci in ptice, tam je gozd in mir!

Ne hodimo v kino, saj je narava najlepši film, v katerem se v svojih štirih časih vedno znova razkriva in nas krepi telesno in duševno.

Da, tudi mojemu sinu, ki ima danes osemnajst let, je neki sorodnik na obisku dejal: »O, ti si pa huligan!« — ker je takrat sin namreč nosil daljše lase.

Takoj sem ga vprašala: »Pa mi povej, no, kdo so huligani, da mednje šteješ mojega sina, ki vsak dan vstane ob šestih in gre na delo, ki se sam s svojim denarjem oblači in ureja, tudi nama redno daje nekaj vsak mesec in ob družinskem prazniku vsakemu od družine kupi lepo darilo?«

Za nekaj časa mu je to vzelo besedo, potem pa bi se mu bile skoraj zasolžile oči, ko se je opravičil, češ da se mu je malo zaletel jezik. Vendar zato ni bilo nobene zamere med nami. Prav malo je treba, včasih samo kratek pogovor ali samo besedica, pa se razumemo med seboj in razumemo tudi človeka, ki ga tarejo težave, in vseeno, kakšne!

Ko sem se pred leti pogovarjala s sodobno usmerjenim, razmišljujočim človekom in mu razodela neke težave, mi je odgovoril: »Ja, samo radi jih imejte!« Res je tako. In še danes trdim: Ljubezen premaga vse. In vprašujem se: Kdo bo prišel in od kod, da bo z ljubeznijo ogrel mladino, ki so jo oropali lastni starši — ker so hoteli postati bogati, pa vendar tudi ti danes vedo, da je največje na svetu družina in urejen dom!

Zato obsojam starše, ki se brez nujnega vzroka po petih, desetih, dvajsetih letih zakona ločujejo in pustijo nesrečne posledice svoje lahkomišelnosti v svojih najdražjih zakladih, lastnih otrokih! Če je šlo toliko let, bi šlo pa še naprej, le potrpeti je treba in povsod iskati hrano za medsebojno ljubezen, v naravi, in tudi v živalih — kako živali samice čuvajo svoje mladiče, pa ne bi mi, ki smo ljudje, ljubili svojih otrok. —

Marija.

DVA SLAVOSPEVA

Rože cveto, prepevajo ptički in odmevajo v dalji pomladni glasovi. Srebrn je pas, ki voda v njem skače, čeblija, kamenčke boža in se s soncem odeva. Otročki-drobni po pesku stopicajo, v ročice ga jemljejo in zidajo hiše, gradijo mostove, rišejo ceste in pota.

Tedaj pesek zaškriplje, glas mil in vabeč se v otročiče izlije. Mahoma pesek pozabljen je, prevrnjene hiše, mostovi podrti:

»Mati!«

Že drobne ročice okrog vratu se ovijejo in sonce preseli z nebes se na mater.

(Marija Kmetova)

»Nikdar se me niso dotaknile očetove ustnice... Nikoli nisem videl očeta, da bi poljubil mater... Ali je čudno, da tudi otroka nista bila edležna poljubov materinih? ... Za zadnje slovo pa sem se sklonil

Kati je nehala pripovedovati. Pavla je videla, da ciganko še sedaj stresa, ko se samo spominja groznega pogleda.

»Zbežala sem od ugašujočih ognjev in skušala uganiti, kam so odšli naši ljudje. Pa še preden sem mogla razbrati kakšno sled, so me pograbilo orožniki. 'Aha, ta je tista copernica,' je zavpil mlad fant izmed njih. 'Poznam jo po obleki.' Udaril me je v obraz, da se mi je poodelila kri. Potem so me trdo uklenili in odpeljali v zapore. V nekaj dneh so polovili tudi vse druge.«

»Kaj se imata pa doktorica in ciganka danes toliko pogovoriti,« je zbadla ena izmed kaznjenk od zadaj.

»Malo hitreje stopita, da ne bomo zaspale,« je usekala druga.

Pavla se ni mogla premagati. Jezno je pogledala nazaj. Občutila je vso zoprnost družine, med katero je morala nepretrgoma noč in dan živeti, in ciganka Kati je pričela imeti rada. Ciganka pa je hitela pripovedovati, kakor bi se bala, da ne bo mogla skončati, kako pri razpravi ni mogla razložiti, od kod je dobila pisano obleko, pa so jo obsodili na dosmrtno ječo. Njenega starejšega brata Jureta in še dva druga cigana so obesili.

Čas sprehoda je potekel. Sestra Donata je trikrat zapovrstjo ploskala v dlan. Pogovor je utihnil in pari so molče odšli po stopnicah navzgor spet šivat balo za Novakovo Minco.

»Kakšne prte pa pravzaprav delava?« je vprašala Kati.

»To niso prti, da bi se pogrinjala z njimi miza za gostijo,« je pojasnila Pavla. »Saj

Mati je učiteljica in vzgojiteljica

Hiša in družina so materin neoporekljiv delokrog. Mati je učiteljica in vzgojiteljica. Stvarnik ji je podaril izredne zmožnosti, da more iz mehkega voska otroške nravi ustvariti prve oblike. Podaril ji je zmožnosti, da lahko bere najtanjša čustva iz otrokovih oči. Dal ji je spretnost, potrpežljivost, ogenj usmiljenja, v dušo ji vsadil močno ljubezen in dobrotljivost, ki je res plemenita in skoro svetniška. Take lastnosti pretvarjajo mater v najzornejšo svoje družine. — Daj nam Bog mnogo takih mater!

Mati je:

- rešilna roka nad prepadom;
- varno krmilo med valovi in viharji;
- ljubezniv izraz najlepšega stvarstva;
- ljubezen, ki se nikoli na postara;
- zvestoba, ki nikoli ne mine;
- najčistejši žarek, ki prodira skozi zrak;
- najsvetejši plamen domačega ognjišča;
- mir v pogledu in molk v odpuščanju;
- luč v temi in križ na razpotju;
- rosa v suši in zdravilo v bridkosti;
- najlepši človeški zaklad.

Materina ljubezen pozna samo en mejnik in ta stoji na njenem grobu.

Ne pozabimo matere:

- ob obletnicah dneva, ko je zagledala luč sveta;
- ob dnevu, ko praznuje svoj god;
- ob obletnicah dneva, ko je v lepih upih sklenila poročno zvezo;
- v njenih skrbih in stiskah;
- v njenih težavah in bolečinah;
- v njeni starosti in onemoglosti;
- v svojih pismih in pogovorih;
- v svojih odločitvah in nevarnih trenutkih;
- ob dnevu njene smrti;
- na kraju njenega večnega počitka.

nad njeno čelo, po katerem je trepetala rahla zarja umirajočega življenja...

Obstopili smo v tih noči njen mrtvaški oder. Oče je stopil do nje, ki je sanjala sredi sveč in rož, vsa pokojna, smehlja joča se: »Kako si lepa, Rezika! (Nikdar je ni prej tako mehko nagovoril.) Prijel jo je za roko. »Z Bogom, nevestica! Kmalu pridem za teboj!« In v tem hipu ni bilo ne solze ne bridkosti v nas. Takrat mi je bilo šele razodeto, kako velika je bila njuna ljubezen, kako močna njuna vera.«

(F. S. Finžgar)

V Devinu na Krasu so odprli novo župnijsko dvorano in jo slovesno odprli. Prvi je v njej predaval škofijski kancler v Gorici, msgr. dr. Rudolf Klinec.

vidiš, da segajo prav do tal. Rabijo se le redkokdaj. Samo takrat, če pridejo koga previdevat. Pa tudi takrat pregnejo tako mizo, če kdo leži na mrtvaškem odru, da stoji križ in gore sveče na njej. In pa blagoslovljena voda. Mora pa te prte imeti na bali kar vsaka nevesta, da je z vsem do smrti oskrbljena.«

Ciganka je narahlo prebledela. Zazrla se je v Pavlo in prav počasi in tiho, da bi je nihče drugi ne slišal, povedala: »Tudi jaz sem do smrti preskrbljena.«

Pavla se je zbala, da ne bo zajokala. Prijela jo je za roko.

»Oh, nič,« se je otrsela ciganka.

Po odmoru Pavla in Kati nista več govorili.

V Rebri pod Svetim Petrom sta se skušala drozg in kos, kdo lepše poje.

Lipovo cvetje

Utihnila je pesem v kapeli. Stopnišča in hodnike je napolnil rezek topot podkovanih čevljev ob kamen. Vmes so rožljali svežnji ključev. Sestre so odklepale in zaklepale vrata. Oddelki kaznjenk so se vračali od nedeljske popoldanske službe božje nazaj v svoje dnevne prostore. Med posamezne skupine belkasto in rumeno pokritih glav so bile pomešane redke temne rute. Z njimi so bile poznamovane ženske, obsvojene zavoljo umora ali uboja. Ukazano jim je bilo žalovati za svoje žrtve, četudi te morebiti niso bile še niti v plenice povite in so samo šele zadihale, kakor v neprestani opomin, da je gospodar življenja sa-

ZA NAŠE MALE

Ptičje gnezdo

Tiho, tiho, le počasi, da stopinja se ne glasil! Tam v zatišju grma, glej, v krilu varnem gostih vej gnezdece drobno je skrito, meni samemu očito. In iz njega, glej, ljubo gleda drobna mi glavica.

O ne boj se, drobna ptical! Kaj trepeče ti oko? Kak bi moral človek biti, da bi mogel ti kaliti tiho srečo, ljuba stvar? O ne boj se me nikar, Mila tebi sreča bodi, rod veselo svoj izvodi, da ves zbor poletni dan v gozdu peval bo glasan!

Josip Stritar

Nekoč in drugod

Ena žena, en mož in en krožnik so bili v prejšnjih časih znamenje največje ljubezni. Če sta gentleman in žena jedla iz istega krožnika, je bila to največja galantnost.

V londonskem kulinaricnem muzeju hranijo jedilni list angleškega gostišča iz leta 1800. Gostu se takrat ni slabo godilo, saj je lahko izbiral med enajstimi juhami in 18-timi raznimi ribjimi jedmi. Poleg več kot 40 vrst divjačine in perutnine priporoča jedilni list kot posebni specialiteti pečenega laboda in sovo v omaki.

Humanist Giovanni Mosso je v 16. stoletju grozil s koncem sveta kot božjo kaznijo, ker so gospodinjje v Piacenzi vkuhale sadje kot kompot za zimsko zalogo.

Medtem ko so v starih časih Perzijci nosili rokavice proti mrazu, so si jih stari Grki natakali pri delu na vrtu, da ne dobiijo žuljev na rokah, in pri mizi, da si pri jedi ne spečejo rok, katere so takrat uporabljali namesto pribora.

Pri bogatih holandskih družinah je bil v prejšnjih stoletjih običaj, da so pri svečanih pojedinah položili pred vsakega gosta poleg drugega pribora 6, 12 ali še več srebrnih žlic. Poseben služabnik ni imel drugega dela, kot da je pazil na te žlice in jih točno preštel, preden so se gostje poslovili.

Sredi prejšnjega stoletja so si lahko gospodinjje olepšale delo z deklamiranjem pesmi, kajti takrat je bilo le malo ljudi, ki niso znali na pamet pesnitev raznih znamenitih poetov. V tedanjih kuharskih knjigah čas za mešanje testa ali kak podoben posel ni bil naveden v minutah, ampak izražen s sledečo pripombo: »... dokler niste zmogli dva očenaša ali povedali na glas ta ali oni sonet!«

mo Bog, ki ga daje. Med kaznjenkami je tu pa tam blestel bel kornet. Obotavlja se so se premikale vrste, obstajale, pa se spet leno prestopile, kakor bi čim dlje hotele zadržati trenutek, ko se škrtajoče zaobrne za njimi zadnji zapah.

Kakor vselej zadnje dni, kadar koli je nanesla priložnost, se je Pavla ozrla s hodnika vrhnjega nadstropja skozi zaprto in zamreženo okno čez nizko streho nekdanjih Lambergovih konjakov v vrhove staroslavne lipe sredi dohodnega graščinskega dvorišča. Opazovala je, kako je bila na gosto nastavila bledezeleno cvetje, ga od dne do dne večala in rumenela. Pavla je že težko čakala, kdaj se lipa razpusti. Sedaj jo je videla vso zlato. Zazelela si je, da bi smela ostati pri oknu ves popoldan prav do sončnega zahoda, da bi videla, kako bodo ugasnili zadnji žarki v vrhovih cvetoče lipe. Pozabila bi na jed in se ne bi ta čas moreče zavedala, da je že zaprta za tremi, če ne še celo za štirimi zapahi in da jo peti še čaka. Pa se je oglašila sestra Donata in opomnila: »Andrejčič, naprej!« Pavlo je zabolelo prav do srca. Vse sokaznjenke so se ozrle vanjo. Pavla ni upala pogledati okoli sebe. Vedela je, da bi na večini obrazov videla privoščljiv nasmeh. Povesila je oči in se prestopila. Od zadaj se je narahlo dotaknila njene roke ciganka Kati. Prišepnila ji je: »Gospa, nič ne marajte.« Iz naslednjega para pa je Pavla zaslišala zaničljivo spregovoriti kaznjenko Lušin o prijateljstvu med ciganko in doktorjevo ženo. Ni je zabolelo. Lušin je bila znana, da v obraz laže in da išče vedno

Janez Jalen

6

Ograd

Ljudje so bili to leto nadvse veseli obilne trgatve in so mi kar radi dajali jesti pa tudi dokaj vina. Prav precej omtljena sem prišla pod noč k našim ognjem. Poiskala sem si odejo, slekla vrhnjo obleko in legla malo v stran pod košati hrast. Kdaj sem zaspala, sama ne vem. Sredi noči me je prišla buditi stara ciganka Mici, naj grem in pit, da so naši moški staknili neke prašiče, ki ga pečejo, in pa tudi sodec vina. Ne, nisem marala vstati. Saj sta se mi jed in pijača že gabila. Proti jutru sem se spet prebudila. Divje vpitje se je razlegalo pri ognjih, vmes pa se mi je zdelo, da slišim bolešno ječanje. Pa sem spet zaspala in se prebudila šele ob svitu. Vsenaokrog je bilo tiho. Nikogar več ni bilo nikjer čuti. Tudi moje obleke ni bilo nikjer več. Namesto nje pa je visela na grmu druga, skoraj nova, lepo živo pisana, tista, v kateri ste me videli priti v Begunje. Kaj sem hotela. Oblekla sem jo. Mislila sem, da so se naši ljudje vsi upijani in pospali okrog ognjev. Grem gledat. Ognji so bili zapuščeni. Na hrast pa je bilo privezano vse razmesarjeno nago moško telo. Zgrozila sem se. Koža telesa, kolikor se je je videlo iz ran in krvi, je bila bela. Vedela sem, da ni eden izmed naših ljudi. Obenem sem pa že zagledala naokrog razmetano žandarsko obleko.«

P ∞ I ∞ S ∞ A ∞ N ∞ O

B ∞ R ∞ A ∞ N ∞ J ∞ E

Jožef Gruden:

O slamnatem voličku

(Pravljica iz Podkarpatske Rusije)

Živela sta dedek in babica. Oba sta bila siromašna. Porabila sta, kar sta zaslužila. Zato se je začela babica z dedkom pričakati in mu rekla:

»Napravi mi slamnatega volička in ga osmolil!»

»Kaj to govoriš?« je dejal dedek, »čemu ti bo tak voliček?«

Ded je spletel slamnatega volička in ga osmolil. Ko sta se naspala, je vzela babica zgodaj zjutraj preslico s kodeljo in gnala slamnatega volička na pašo. Sama je sedela pod gričem, predla kodeljo in pela:

»Pasi se, voliček, pasi na travniku, dokler ne napredem koželja!«

Pa je predla in predla, dokler ni zadremala. In tedaj je iz črnega borovega gozda prihlačal medved k voličku ter ga vprašal:

»Kdo si?«

In voliček je odgovoril:

»Voliček sem iz slame, ded me je naredil, s smolo me zasmolil.«

Medved je rekel: »Če si slamnat in s smolo osmoljen, daj mi smole na pretrgano pleče!«

Voliček je molčal. Tedaj ga je medved pograbil za bok in začel slamo trgati. Trgal je in trgal ali zasmolil si je zobe ter jih ni mogel izrvati. Režal je nad njim in zavlekel volička bogve kam.

Predramila se je babica, a volička ni bilo nikjer.

»Oh, gorje mi,« je zaplakala, »kam je šel moj volek? Ali je šel domov?« Tekla je domov in videla, ko je medved vlekel volička proti gozdu. Povedala je dedu:

»Voliček nam je privabil medveda, pojdi in ga ubij!«

Ded je planil pokonci, ujel medveda in ga zaprl v čumnato.

Ko se je drugi dan začelo svitati, je babica vzela preslico in gnala volička pod gozd na pašo. Sama je sedla pod griček, predla kodeljo in mu prepevala:

»Pasi se, pasi, voliček, na travniku, dokler koželja ne napredem!«

Predla je, dokler ni zadremala. In tedaj je priteknel iz temnega gozda tam od velikega bora sivi volk ter vprašal volička:

»Ti, kdo pa si?«

»Voliček sem iz slame, ded me je naredil, s smolo me zasmolil.«

»Ako si s smolo namazan,« je rekel volk, »daj mi smole, da si namažem pleče, zakaj psi so me napadli.«

»Vzemi si jo!«

Volk se je vrgel na volička, da bi si nargal smole. Trgal je in trgal, ali zobje so mu obtičali v smoli in jih ni mogel odtrgati. Vlekel je na vse strani, a zaman. Odvlekel je volička v gozd.

Babica se je prebudila in ni videla volička. Menila je, da je gotovo odšel domov. Odhitela je domov in opazila, da volk vleče volička. V eni sapi je to povedala dedu. Ded je šel za volkom, ga ujel in hajdi z njim v čumnato. Babica je gnala tretji dan volička na pašo. Predla je pod gričem in zaspala.

Pritekla je lisica, zagledala volička ter ga vprašala:

»I, kdo pa si?«

»Voliček sem iz slame, ded me je naredil, s smolo me zasmolil.«

»Ded, čemu brusiš nož?«

»S tebe bom kožo potegnil, kučmo potrebujem za zimo.«

»Oh, dedek, ne jemlji mi kože, prinesem ti za to čredo ovac.«

»Prav, priženi jih!«

Dedek je izpustil volka, sedel za vrata ter brusil nož.

Lisica je to videla in vprašala:

»Bodi tako ljubezniv, dedek, in povej, čemu brusiš nož?«

»Lisičica, lepa je tvoja koža ter kakor nalašč za ovratnik!«

»Oh, dedek, pusti mi kožo, jaz ti prinesem za to gosi in kokoši!«

»No, pa jih prinesil!«

In izpustil je lisico. Ostal je še zajček in ded je dalje brusil nož.

Zajček ga je vprašal, čemu pač, pa mu je odvrnil:

»Zajec ima mehko kožo, iz nje si napravim za zimo rokavice!«

»Oh, ne reži me, dedek, prinesem ti vsega,

Mara S.:

Kdo še . . . ?

Kdo še — kot jaz — v zarjo večerno, ko dan se k umiranju sklanja, ko srce v boli umirja se tiho, — o nečem minulem zasanja . . . ?

Kdo še — kot jaz — poslušaj utripe srca in misli in sanja in ljubi . . . ? hrepeni li še kdo po duši sorodni, ko dan se počasi za gore izgublja . . . ?

Kdo še — kot jaz — pokoj najde svoj, ko zadnji sij zarje ugaša, ko na krilih temine prinaša noč tajen nerazrešenih soj . . . ?

O, da li še kdo ima dušo, kot jaz — da mi je vedeti to: tedaj — ali je srčen brezmejno ali pa v sebi bol nosi strašno . . .

»Daj mi smole, voliček, daj, da si jo namažem na rebra; psi so me načeli.«

»Vzemi si jo!«

Lisica je hlastnila v volička, ampak zob ni mogla izvleči. Babica je to povedala dedu, dedek je brž prikorakal, ujel lisico ter jo vrgel v čumnato.

Tako sta potlej ujela še zajca-dolgoušca.

Vstopil je ded v čumnato, sedel za vrata in pričel brusiti nož. Medved je to videl in vprašal:

»Ded, čemu brusiš nož?«

»S tebe bom kožo potegnil, da bo meni in babici za kožuh.«

»Oh, dedek, nikar! Izpusti me, prinesem ti veliko medu!«

»No, daj, prinesil!«

Ded je izpustil medveda. Sedel za vrata in iznova brusil nož. Volk je vprašal:

da boš imel z babico vred vsega dovolj.« In izpustil je še tega.

Šla sta spat. Zjutraj pa navsezgodaj lop, lop po vratih. Prebudila se je babica in kriknila:

»Stari, nekdo tolče pri nas na vrata. Pojdi in poglej!«

Ded je vstal in videl, da je medved cel panj prinesel. Ded je vzel med in zopet legel. Toliko da so mu oči skupaj padle, in zopet nekdo po vratih lop, lop! Ded je stopil na dvorišče in glej, pred njim velika čreda ovac. Prignal jih je volk. Kmalu nato je prinesla lisica gosi in kokoši in zajec mnogo malenkosti. Vesel je bil ded in vesela je bila babica. Prodala sta ovce in kupila voli. Ded je začel z voli voziti in služiti. Slamnati volek je pa stal na soncu, da se je smola razgrela in z njega skapala.

samo svojega dobička. Skušala se je pa delati lepo. Še vsaki sokaznjenki, ki se je kaj več menila z njo, je bilo kasneje žal. Obsojena je bila zavoljo raznih goljufij. Zemljakova ji je pred nedavnim oponesla, da so jo najmanj dvajset let prepoznali zaprli.

V dvorani se je Pavla usedla blizu okna. Hrumeče so se pogovarjale kaznjenke, se včasih bučno zasmejale, vmes je pa katera jezno siknila. Skoraj vse so jedle kruh. Pavla je pa vzela iz predala drobno knjižico poezij doktorja Franceta Prešerna, jo pričela prelistavati in prebirati pesmi, kakor je pač naneslo. V Krstu pri Savici je bežala s Črtomirov v Bohinj, v Bistriško dolino, se ustavila s premaganim, na krvavi meč naslonjenim junakom ob pokojnem Bohinjskem jezeru, se ozrla na zlatimi žarki obsijano trojno glavo snežnikov kranjskih sivega poglavarja, se vrnila nazaj na z valovi obdani otok in nehote pogledala skozi odprto okno na Blejski grad in na griče okrog njega. Pa že je prisluhnila iz knjige razgovoru Črtomira in Bogomile pod slapom Savice. Slišala je govoriti nekdanjo svečenico boginje Žive:

»Odločeni so roži kratki dnovi, ki pride nanjo pomladanska slana, al' v cvetju jo zapadejo snegovi. Tak mladi deklici, ki zgodnja rana srce ji gloda, vsmrti mir njegov, le kratka pot je skoz življenje dana.«

Pavla kitice ni prebrala do konca. Z očmi je poiskala ciganko Kati. Zamišljena je sama zase stala ob steni in počasi, kakor

bi se silila, jedla suh kruh. Pavla je bila opazila, da je cigankin zagoreli obraz pričel zadnje čase bledeti. Pavli se je Kati zasmilila, kakor bi prav njej veljale besede, da je zgodaj ranjeni deklici dana le kratka pot skozi življenje. Nič manjše krivice ni cigankemu dekletu storila porota, ko je potrdila njeno krivdo, kakor pa jo je prizadejal Valjahun Bogomili. Morebiti celo večjo. Bogomila si je znala poiskati up sreče onkraj groba, ciganka pa s svojimi velikimi očmi vedno nemirno išče v prostrane ravnice in širne loze. Res so jo naučili že brati, pa ona v knjigi ne vidi lepote. Dolgo ni mogla verjeti, da so ji po nedolžnem za vse življenje vzeli prostost. Poskuša se živeti v krivico, pa ji včasih togotno zablinsko oko in Pavla jo je že slišala izgovarjati čudne ciganske kletve. In kakor bi bila jezna na ves svoj rod, se ogiblje ostalih cigank, ki so zaprte z njo vred.

Kati je opazila, da jo Pavla pogleduje. Prestopila se je, da bi se ji približala, pa je Pavla hitro povesila pogled. Kakor bi knjiga hotela opomniti Pavlo na njeno lastno stisko, ji je molče spregovorila:

»Dni mojih lepša polovica kmalo, mladosti leta, kmalo ste minule! Rodile ve ste meni cvetja malo, še tega rožice so se koj osule.«

Ne, ni se mogla primerjati z Debelaričev. Res da ji bo brezplodno zvenelo nekaj mladostnih let, pa ve, da iz ljubezni

Sad brezbožne vzgoje

Pisatelj Oktavij Jeulilet pripoveduje poučljivo prigodbo. Pri zdravniku dr. Tallevantu je stanovala nečakinja Sabina. Stric je bil ateist in racionalist. Osiretelo nečakinjo je vzgajal po modernem receptu. Nekega večera je opazil, da deklica nekaj meša v epruveti. Zasačil jo je, ko je ravno pripravljala strup, da ga vlije v juho soprog grofa Bernarda. Umoriti je hotela njegovo ženo, da bi se potem lahko poročila z grofom. Med stricem in nečakinjo se je razvil smrtni besedni dvoboj, ki tragično osvetljuje tako imenovano vzgojo brez Boga.

»Zmotila si se, Sabina, če si računala na mojo prizanesljivost. Brez ovinkov ti povem: naznanil te bom policiji!«

Sabina se je zbadljivo nasmehnila: »Le kar naznani, če si upaš, stric! Svet ve, da si me vzgajal til!«

»Da, jaz sem te vzgajal. Kaj ti nisem vedno poudarjal, da bodi poštena, pravična, obzirna?«

»Krasna teorija, dragi stric! Kaj se nič ne spomniš, da si mi vse te čednosti označil kot fakultativne, kot instinktivne, ki jih je vcepila v človeka njegova narava z namenom, da ohranja in z napredkom razgiblje človeka? Tebi taki instinkti ugajajo, meni ne!«

»Zlobna si! Dan za dnem sem ti poudarjal, dolžnost, čast. Povedal sem ti, da te dobrane prinašajo srečo, če jih udeležuješ v življenju!«

»Priznam! Učil si me tako, toda ves tvoj nauk nasprotuje mojemu pojmovanju in moji strasti! Sedaj se mi nudi ugodna prilika . . . Jaz ljubim grofa in sem prepričana, da bi me poročil, če ne bi bil oženjen. Zato sem pripravila strup. Ti, dragi stričko, imenuješ to moje početje zločin. Kakšen zločin? Ti kot materialist pač ne priznavaš ne dobrega ne zla! Učil si me, da je moralni kodeks le kos belega papirja, na katerega piše vsakdo postave, ki so mu všeč. Narava je moj katekizem, kar se naravi upira, je treba iztebiti. Močni ljudje se ne boje ovir. To je evangelij, ki si ga razlagal svoji nečakinji! Vidiš, po tem se ravnaj! Če ni Boga, ni morale, brez morale ni dolžnosti, če ne biva Bog, ni greha. To je dosledna logika, dragi stric! Zato je logično in upravičeno tudi moje dejanje, ki ga nameravam!«

Vzela je steklenico, zaloputnila z vrati in odšla.

Tallevant se je sesedel na stol in si zakril oči z rokami.

Drevo se naslanja na drevo, človek na človeka.

vidni trn vseeno ranil. Trdno je bila preverjena, da bi moževu nezvestoba vrnila. Izdala bi njega in sebe in uničila oba. Catež je splahnil kakor megla, tema pa se je sprevergla v vrteče se kolobarje, med katerimi so se počasi premikale drobne zvezdice. Pavlo je zabočela glava. Odprla je oči, brati pa ni mogla več. Tudi črke na sivkastobelem papirju so plesale. Obstala je negibno, še naprej naslonjena z glavo na roke. Le oči si je še niže zastrla z dlanmi. V misel ji je začela vrtati skrb, da bo treba storjeno škodo poravnati. Pričela je razmišljati, kako bi sporočila Filipu, da bi v pismu, ki mora vsa dati prebrati nuni kakor nekdanj v samostanu, ne izdala svoje skrivnosti. Ni mogla najti pravih besed. Zazdelo se ji je, da je sama kolobar, ki se zgubljen vrti po brezkraini temi.

Iz misli, ki jim ni znala poiskati konca, jo je zdramil na pol pridušen pogovor za njo. Po glasovih je prepoznala kaznjenki Zemljakovo in Ušajevo. Zemljakova je pripovedovala o sebi. Nič ni pretiravala in ni izbirala besed.

»Je že res, da kadar hudič sam ne zmore, ničvredno babo najame. Vsaka mu pride prav; naj si bo odišavljena gosposka skrekka ali po gnoju smrdeča deklica. Bi ne verjela, pa sem sama skusila.«

Dolgo vrsto let sva z rajnim možem mirno živela na Kalu, čeprav je bil nekaj let mlajši. Priženil se je bil k nam. Seveda, da sem bila praznih rok, bi me ne bil vzela.

(Dalje prihodnjic)

Plesniva krma je škodljiva

(Nadaljevanje s 5. strani)

povzročajo zastrupljanje pri manjših, pa tudi večjih živalih.

● **PLESNIVA KRMA POVZROČA BOLEZEN PRI DOMAČIH ŽIVALIH** — Za mikotoksikozo lahko zbole različne domače živali, če jih krmimo s plesnivo krmo. Toksini delujejo le, če jih črevesna sluznica vsrka in pridejo po krvi v jetra, kjer povzročajo obsežne poškodbe. Znamenja pri zastrupljanju so kaj različna, odvisna pa so od vrste živali in od količine zaužitih toksinov plesni. Navadno zbolijo v krajšem času več živali z enakimi znamenji. Posebno hude so posledice pri farmskem načinu zreje, zaradi večjega števila živali in večje možnosti množične zastrupitve. Najbolj znane, pa tudi najpogostejše so mikotoksikoze pri perutnini, pa tudi govedo, konji, prašiči in ovce so občutljive za toksine plesni. Opisani so celo primeri zastrupljanja pri psih, krmljenih s plesnivimi ovsenimi kosmiči.

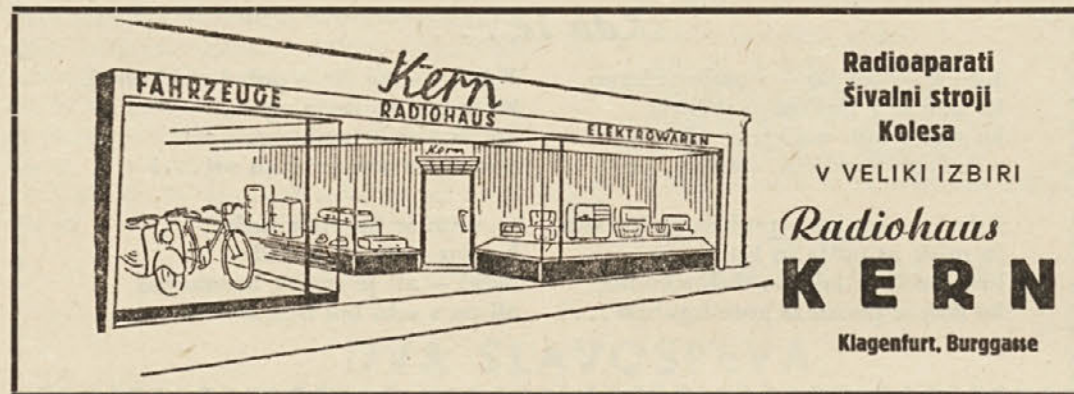
● **ZNAKI ZAŠTRUPITVE PRI PERUTNINI** — Pri perutnini poznamo hujšo — akutno in milejšo — kronično obliko. Pri hujši obliki živali hitro oslabe, zapuščajo jato in naglo poginejo. Odstotek pogina je zelo velik. Za to obliko so značilne obsežne krvavitve v mišicah in notranjih organih trupla. Omenjena znamenja imajo videz hude kužne bolezni, podobno kakor pri kokošji kolери ali kokošji kugi. Pri kronični obliki zastrupljanja pa perutnina slabše prirašča.

● **ZNAKI ZAŠTRUPITVE PRI GOVEDU** — Občutljivejšje so predvsem mlade živali — teleta in telice, zbole pa tudi krave. Zastrupljanje opazimo po 3–4 tedenskem krmljenju živali s plesnivo krmo. Opaža se slabši apetit in manjši prirast, celo hujšanje, v hujših primerih pa živali obležijo in ne morejo vstati zaradi paralize nog. Včasih pa živali brez kakršnihkoli znamenj boleznih nenadoma poginejo. Zboli lahko tudi polovica živali v hlevu. Če ne poginejo, se jih ne splača rediti, ker si zelo dolgo

ne opomorejo. Krave izločajo nespremenjene toksine (strupe) z mlekom.

● **KAKO SPOZNA MO ZASTRUPLENJE PRI ŽIVALIH** — Da gre pri živalih za mikotoksikozo lahko določimo šele, ko odpravimo potrebne preiskave. Najprej moramo ugotoviti, če je pojav povzročila kužna bolezen, zakaj pri kužnih boleznih so ukrepi zatiranja in preprečevanja popolnoma drugačni. Kužna bolezen najbolj zanesljivo ugotovimo z bakteriološko preiskavo. Povedali smo že, da se živali zastrupijo s plesnivo krmo, kjer so se razvili toksini (strupi) plesni. V prizadetem telesu pa toksine (strupi) težko ugotovimo, ker so zelo neobstojni in se hitro razkrojijo. Zato pa lahko ugotovimo plesni v krmilih. V vsakem primeru, kjer sumimo na zastrupljanje s plesnivo krmo, preiščemo krmila. Krmila, ki so močno plesniva, posebno še z omenjenimi vrstami plesni, moramo takoj izločiti iz uporabe in nadomestiti z neoporečno krmo. Če pri živalih še ni prišlo do močnejših okvar, se po zamenjavi krmila navadno hitro popravijo, predvsem perutnina. Živali se namreč na toksine (strupi) plesni ne navadijo, tudi ne postanejo odporne proti toksinom. Takojšnja zamenjava krmil je najvažnejši ukrep, s katerim preprečimo nadaljnje zastrupljanje živali, posebno še zato, ker do danes niso poznana sredstva, s katerimi bi uspešno zdravili takó bolne živali.

Dr. I. B.

Radioaparati
Šivalni stroji
Kolesa

V VELIKI IZBIRI

Radiohaus
KERN

Klagenfurt, Burggasse

Soboslikarske vaje sprejememo.
Za hrano in stanovanje poskrbimo.
Soboslikarski mojster

HANS SCARSINI

KLAGENFURT — CELOVEC,
Friedelstraße 37.

Vse poljedelske stroje,
vse za gospodinjstvo
ugodno in na obroke
Vam nudi trdka

HANS WERNIG

KLAGENFURT

Paulitschgasse (Prosenhof)

TRGOVSKO VAJENKO

sprejme za svojo trgovino s knjigami, pisarniški potrebščinami in nabožnimi predmeti Družba sv. Mohorja v Celovcu. Pridna in poštena slovenska dekleta, ki imajo veselje do prodajanja in postrežbe, z dovršeno glavno šolo ali nižjo gimnazijo, naj se čimprej javijo v Mohorjevi prodajalni.

RADIO CELOVEC
SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 14. 5.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 15. 5.: 7.30 Spominjamo se... II. del. (Odlomki spominjske proslave ob 25. obletnici izseljevanja koroških Slovencev) — TOREK, 16. 5.: 14.15 Poročila, vreme, objave. — Športni mozaik. — Cerkev in svet. — SREDA, 17. 5.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 18. 5.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Jan Malik: Žogica nogica. — (ponovitev). — PETEK, 19. 5.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh (Domače novice) — Pesnice za naše malčke (pejojo: Iliana Bratuž, klavir: Silva Hrašovec; ženski vokalni kvartet in otroški zbor RTV Ljubljana). — SOBOTA, 20. 5.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Televizija Ljubljana

SOBOTA, 13. maja: 9.40 TV v šoli — 14.50 Isto — 17.55 TV obzornik — 18.15 Vsako soboto — 18.30 Koncert za nori, mladi svet — 19.15 Rezerviran čas — 19.40 Cikcak — 20.00 TVD — 20.30 Nepoznani poleti — serij. film — 21.30 Serijski film — 22.20 Zadnja poročila.

NEDELJA, 14. maja: 9.25 Poročila — 9.30 Neznani kraji — serij. film — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Vijavaja-ringaraja — 11.30 Pustolovščine z južnega morja — serij. film — 15.00 Balkansko košarkarsko prvenstvo — prenos — Ponavljamo za vas. Pokaži, kaj znaš — 17.05 Poročila — 17.10 Serijski film — 18.00 Karavana — 18.30 Rezerviran čas — 19.00 Smoki — serijska mladinska igra — 19.40 Rezerviran čas — 20.00 TVD — 20.45 Cikcak — 20.50 Brez potnega lista — zabavno glasbena oddaja ZR Nemčije — 21.50 Zadnja poročila.

PONEDELJEK, 15. maja: 9.40 TV v šoli — 10.40 Ruščina — 11.40 TV v šoli: Zakon o neuničljivosti snovi — 14.50 TV v šoli — ponovitev — 15.50 Ruščina — ponovitev — 16.55 Poročila — 17.00 Mali svet — oddaja za otroke — 17.25 Risanke — 17.40 Kje je, kaj je — 17.55 TV obzornik — 18.20 O našem govorjenju — 13. odd. — 18.45 Vzgojna problematika — 19.15 Tedenski športni pregled — 19.40 Srečanje s pesnikom: Mart Ogen — 20.00 TVD — 20.30 TV drama — 21.30 Resna glasba — 21.45 V korak s časom — 22.00 TVD.

TOREK, 16. maja: 18.15 Poročila — 18.20 Kulturna reportaža: Proletarski pesniki in pisatelji — 18.40 Rezerviran čas — 19.30 TV obzornik — 20.00 Celovečerni film — 21.30 Dialogi o filmu — 22.10 Zadnja poročila.

SREDA, 17. maja: 9.40 TV v šoli — 10.40 Angleščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.50 TV v šoli — ponovitev — 15.50 Angleščina — ponovitev — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — ponovitev — 17.05 Poročila — 17.10 Na deveti otok — serij. potopisna report. — 17.30 Naše prijateljice živali — serij. film — 17.55 TV obzornik — 18.15 Tisočkrat zakaj — 19.00 Reportaža — 19.30 Mozaik kratkega filma — 20.00 TVD — 20.30 Cikcak — 20.37 TV igra — 21.35 Jazz festival na Bledu — 22.00 Zadnja poročila.

ČETRTEK, 18. maja: 9.40 TV v šoli — 11.00 Angleščina — 11.30 Glasbeni pouk — 14.50 TV v šoli — ponovitev — 16.10 TV v šoli: Zakon o neuničljivosti snovi — 16.40 Glasbeni pouk — ponovitev — 17.05 Poročila — 17.10 Tiktak: Pomladni sprehod — 17.25 Slike sveta — 17.55 TV obzornik — 18.15 Reportaža — Sarajevo — 18.35 Sam z glasbo — 19.00 Dežurna ulica — humorist. odd. — 19.40 Cikcak — 19.54 Propagandna medigra — 20.00 TVD — 20.30 Aktualni razgovori — 21.10 Opera ali koncert — 22.10 TVD — 22.25 Posnetek mednarodnega atletskega mitinga Alpe-Adria (do pribl. 23.10)

PETEK, 19. maja: 9.40 TV v šoli — 10.40 Angleščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.50 TV v šoli — ponovitev — 15.50 Angleščina — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 17.05 Poročila — 17.10 Oddaja za otroke — 17.55 TV obzornik — 18.15 Tiskovna konferenca — 19.05 H. de Balzac: Izgubljene iluzije — VI. odd. — 20.00 TVD — 20.30 Cikcak — 20.37 Celovečerni film — 22.00 Zadnja poročila.

KMETJE POZOR!

NAJNOVEJŠE KMETIJSKE
STROJE, MLATILNICE,
TRAKTORJE, KOSILNICE,
MOPEDE, KOLESA,
HLADILNIKE, PRALNE
STROJE, ELEKTRIČNE
MOTORJE
BRZOPARILNIKE (kotle)
KOTLE ZA ŽGANJEKUHO
SADNE STISKALNICE (>preč<)
VSEH VRST

vam nudi ugodno domača trdka

Johan Lomšek

št. Lipš, Tihoja 2, P. Dobrla ves — Eberndorf,
Telefon 04237 246

Velika izbira

perila in blaga

pri

L. Maier

Klagenfurt, Alter Platz 35

Avstrijska televizija

PETEK, 12. maja: 10.00 TV v šoli: Waimarska republika — 11.00 Program za delavce: Poročila — 11.03 Gilbert Becaud v Moskvi — 18.30 Poročila — 18.35 Svatba; filmska tragedija iz Rusije — 18.55 Tip-revija — 19.00 Kuhinja v televiziji — 19.21 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 „Jeklena mreža“; dvanajsti noč — 21.05 Kortner govori monologe iz svetovne književnosti. — 22.15 Večerna poročila in v žarometu. Sedem dni svetovnih dogodkov.

SOBOTA, 13. maja: 17.00 Poročila — 17.03 Za družino: Novo za ženo — 17.30 Praktična drobnjad za gospodinjstvo — 17.55 Lahko noč oddaja za otroke — 18.00 Na knjižni polici — 18.30 Poročila — 18.40 Kaj vidimo novega? S Heinzom Conradom — 19.21 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Velika cesarica Marija Terezija; za 250. rojstni dan — 21.10 „Gostišče Schöller“, v seloigra — 22.45 Čas v sliki — 23.05 „V zadnji sekundi“, film z divjega zapada.

NEDELJA, 14. maja: 10.55 Poročila — 11.00 do 12.00 Binkoština maša iz bazilike v Maria Zell — 12.30 Poročila — 17.00 Poročila — 17.03 Za otroke od 11. leta dalje: Črni Peter, pravljica opera Norberta Schultzerja — 18.40 Lahko noč oddaja za otroke — 19.00 Pogled z okna — 19.30 Aktualni šport — 19.55 Večerna poročila — 20.05 Prenos zahodnomeškega radia: „Razbiti vrč“, igra — 22.10 Kristjan v času — 22.20 Hits, hot and Sweet; zabavna glasba — 23.05 2. večerna poročila.

PONEDELJEK, 15. maja: 17.00 Poročila — 17.03 Za otroke od 5. leta dalje: „Vstaja v kolačevi deželi“; po gledališki igri „Kitty in slaščičar“ — 18.40 Lahko noč oddaja za otroke — 19.00 Tridentinski gorski zbor — 19.30 Čas v sliki s športom — 20.00 Prenos iz Akademieteatra: „Koncert“, veseloigra Hermanna Bahra — 22.05 Poročila — 22.10 Avstrija dežela kopališč, televizijsko poročilo — 22.55 Poročila.

TOREK, 16. maja: Poročila — 18.35 Tečaj angleškega jezika — 19.00 Nemščina za domačine — 19.21 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Svetovna politična opažanja sedanosti — 21.00 Prenos hesenskega radia „Cvetlični vonj“, igra — 22.45 Čas v sliki.

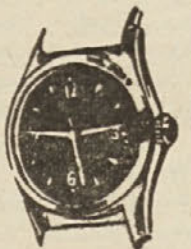
SREDA, 17. maja: 10.00 Televizija v šoli — 11.00 Program za delavce: Poročila — 11.03 Die Thimigs — 11.35 Dvanajst srečnih — 17.00 Poročila — 17.03

Ure in nakit v veliki izbiri
pri

Gottfried Anrather

Klagenfurt, Paulitschgasse 9

Popravila izvirnim takoj in
solidno, kupujem in zamenjam
zlato in srebro (tudi
strto zlato).

Za otroke od 5. leta dalje: Listamo po slikanici — 17.25 Mischel in Mischutka; vesela medvedja zgodba — 17.55 Lahko noč oddaja za otroke — 18.30 Poročila — 18.35 Tečaj francoskega jezika — 19.00 Prizori iz Avstrije — 19.21 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Čudeži živalskega sveta, sestavljen prof. Otto König — 21.00 Kabaret: Kocka — 22.10 Čas v sliki in parlamentarno poročilo.

ČETRTEK, 18. maja: 11.00 Televizija v šoli: Poročila — 11.03 Cerkev in umetnost — 12.00 Kemija v vsakdanjem življenju — 18.30 Poročila — 18.35 Tečaj italijanskega jezika za začetnike — 19.00 športni kalejdoskop — 19.21 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 „Žena, o kateri govorimo“, zakonska komedija — 22.05 Poročila — 22.10 Iz prve roke; kritična kulturna zgodovina — 23.00 Čas v sliki.

Več senenih gabelj na vprego
obračalnikov za seno na vprego
I traktor vlačilec znamke Emachs
Znamke Rapid.

Po ugodni ceni in čez mero opremljen
na prodaj.

A. in T. BLAŽEJ

ŠT. VID V PODJUNI

Telefon 04239 — 3463